

ХАЬИАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУХУН ХАЬИАТА

НЬУРБА ОГНИ-НЬУРБЫ

12+

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улуухун "Ньурба" ("Огни Ньурбы") хаһыат редакцията" автономнай тэрилтэ

— Олохтоох салаһыныы —

Планерка сонуннара

Ыам ыйын 16 к. улуус салайааччыларын планеркагыгар ЕДДС салайааччыта Афанасий Кириллин улуус үрдүнэн санга термоточка суобун, Үөдэйгэ Төгүрүк диэн сиргэ рулоннаах от умайбытын, бэрэбиэркэ барарын, Чукаартан 40 км сиргэ киһи өлүгэ буллубутун, баскыһанньаба онно полиция үлэһиттэрэ барбыттарын иһитиннэрдэ. Булүү өрүскэ бэнидионньик сарсыарда уу таһыма 558 см тэнгэстэ, бэбэһэнгиттэн 61 см үрдээтэ, Мархаба уу таһыма - 502 см, өрүстэргэ муус уста турар.

СӨ 26 №-дээх ОПГС салайааччыта Вадим Васильев пост туруоруллубутун, баһаар суобун, балаһанньа этэнгэтин эттэ. Сударыстыбаннай экология кэтэбиллин Ньурбатаағы кэмтиэтин салайааччыта Герасим Парников бэтинсэртэн баскыһанньаба диэри эрийдэлэр ытыллыбыттарын иһитиннэрдэ. 50 киһини көрсөн өйдөтүүлэх үлэни ыппыттар. 7 административнай боротокуол толоруллубут, ол иһингэр 3 - баһаартан куттал суох буолуутун уонна 4 - булт быраабылаларын кэһини иһин, 2 саа былдыаммыт. Үөдэйгэ рулоннаах оту уоттабыттар, полиция тийээн үлэлээбит.

Улуустаағы киһи балыһа кылаабынай быраана Наталья Павлова улууска билингни туругунан коронавируснай инфекциянан ыалдыбыт 8 киһи баарын, ол иһингэр балыһаба 5 киһи сытан эмтэнэрин, 14.05.22 с. Аан дойдутаағы дыэ кэргэн күнүн чэрчитинэн Ньурба к. көһө сылдыар медицинскэй комплекс үлэлээн дыон до-руобуйатын туругун көрбүтүн, 152 киһиэхэ босхо ИФА анаалыһын онорбуттарын эттэ.

Роспотребнадзор Ньурбатаағы терри-ториальной отделин салайааччыта Андрей Федоров иһитиннэрбитинэн, улууска эпи-демиологическай балаһанньа этэнгэ. Энергетик кыбаарталга уу хаачыстыбата бэрэбиэркэлэннэ, хаачыстыбата мөлтөх, ОДКХ оборудованиета эргэрбит. Сани-тарнай ыраастаһын бытааннык барар, Ньурба к. дыон ахсааныттан таһааран нуор-ма быһыытын оморор дыэлэр тастары-гар бөх контейнердарын элбэтэн биэриэх-тээхтэр.

Улуустаағы үөрэх управлениетын салайааччыта Алеетина Аргунова оскуола үөрэнээччилэригэр түмүктүү аттестация саба-ланан эрэрин эттэ. 19.05.22 с. 9 кылааһы бүтэрээччилэр англискай тылга ОГЭ-ни туттараллар, Ньурбатаағы техницей, Уба-йаан уонна Күндээдэ оскуолатыгар 27 оҕо туттарыахтаах. 26.05.22 с. - выпускник-тарга географияба, литератураба уонна хи-мияба ЕГЭ. Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар хапытаалынай өрөмүөн сабаланаан үөрэнээччилэр тэйиччигэн үөрэххэ көстүлэр, экссэмэннэх 9-с уонна 11-с кылаастар 1-кы эттээскэ үөрэнэллэр. Ньурба 2 №-дээх оскуолатыгар матырыяал хойуту кэлэр,

20.05.22 с. диэри оскуоланы босхолуохтаах-тар. Киров оскуолатыгар көтүрүү үлэтэ ба-рар. Бу 3 оскуолаба федеральнай үп суоту-гар өрөмүөн атырдыах ыйын 20 к. түмүктэ-ниэхтээх.

19.05.22 с. дойдуга пионерскай хамсаа-һын тэриллибитэ 100 сылын туолар. Бу бэ-лиз күнү көрсө, 14.05.22 с. Ньурба к. "Кы-талык" КД-гар улуус оскуолаларын оҕо тэ-рилтэлэрэ уонна пионерскай хамсааһын бэтэрээннэр кыттыылаах улуустаағы пио-нерскай сбор ытылыһа. 19.05.22 с. "Фа-кел" байыаннай-спортивнай оонньуу буо-луохтаах. Арассыыйаба патриотическай ийтингэ улахан суолта бэриллэринэн си-бээстээн, Бүтүн Арассыыйатаағы оҕо хам-сааһынын тэрийэргэ кэпсэти барар. 28-30.05.2022 с. Ньурбаба 18-с өрөспүүбүлүкэ-тээги педагогическай дьяарбанка буолара былааннаар. Бырайыактаах үлэлэргэ грантовай куонкурустар ытыллыахтара.

Улуустаағы культуура департаменын салайааччыта Розалия Тихонова Дьокуускайга биер дойдутаахпыт, Үүнэр көлүгөнэ тыйаа-тырын кылаабынай режиссера Александр Титигировтыын көрсөн ыһах боппурос-тарыгар кэпсэпитин иһитиннэрдэ. "Биер ньыгыл Арассыыйа" "Историческая па-мять" диэн федеральнай партиянай быра-йыагынан Ньурбаба бастакынан ыам ыйын 12 к. филиал тэрилиннэ. 25-26.05.22 с. СӨ 1-кы Бэрэсидьиэнэ М.Е.Николаев тэрийэр 9 улуус кыттыылаах тэрээһинигэр ыныр-быттар. А.Е.Кулаковскай-Өксөкүлээх "Са-ха интеллигенциятыгар суруга" сөргүтүл-лэн нуороука тахсыбыта 10 сылын туолар. Куоракка буолар ыһахтарга элбэх боппу-ростар тураллар, оонно мунньах ытыан сүбэлэһиэххэ наада. 2 сыллаах пандемия кэнниттэн санитарнай хаачахтар сымна-тыллан, дыон маассабай тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кэлэр. Саха сиригэр Сайылык күнүгэр манна аналлаах улуус таһымнаах тэрээһин ытыллара былааннаар.

Тыа хаһаайыстыбатын департаменын бэрэстэбиһиттэлэ Владимир Семенов "Ньурба-Агро" МТС сүөһүлэрин 19.05.22 с. сайы-лыкка таһаарарын, атын тэриллиилэх ха-һаайыстыбалар Ньукуолун кэнниттэн та-һаарарга былааннаалларын эттэ. 369 т үүт тутулунна, ол эбэтэр сыллаабы былаан 10%-на. 60%-тан таһа ынах төрөөтө.

ИСУ кылаабынай инженерэ Константин Иванов тутуу үлэлэрин туһунан билиһин-нэрдэ. Күндээдэ 176 миэстэлээх оскуола-тыгар фасада, вентиляцията уонна отделе-ката онгоһуллар. Чаппаанда оскуола-саады-гар ититиитин систиэмэтэ онгоһуллар. Чуу-

каар оскуола-саадыгар рандбалкатын көтү-рэн сагаттан онгоро сылдыаллар. Феде-ральнай бырагырааманан 3 оскуола хапы-таалынай өрөмүөнэ ытыллаллар. Ньурба к. 1 №-дэх оскуолатыгар номнуо үлэли сыл-дыаллар. 2 №-дээх оскуолаба матырыяал-лара кэллэбинэ 25.05.22 с. сабаланыллар. Киров оскуолатыгар демонтаж үлэтэ барар.

Социальной көмүскэл управлениетын салайааччыта Ирина Находкина үлэ былаан-наахтык барарын, нэдиэлэ айы туһаан-наах хамыһыйалар (кииннэммит сылаас-ка холбонууга көмө, соцконтракт, олох уус-тук быһыытыгар-майгытыгар түбэспит дыонго көмө) мунньахтара буоларын иһи-тиннэрдэ. Улуустар икки ардыларынаағы ДИПИ-гэ билигин 109 киһи оморор, манна дыону киллэрэргэ министриэстибэ ха-мыһыйатын мунньаба бу нэдиэлэбэ буо-луохтаах. Атын улуустартан киирэр баба-лаахтар эмиэ бааллар, оттон Ньурба улуу-һуттан 7-8 киһи уочаракка турар. 5 уонна итинтэн элбэх оҕолоох ыаллар дыэлэнэл-лэригэр социальная төлөбүргэ докумон-нары хомуйан министриэстибэбэ ыппыттар. Барыллаан испиһиэхтэ Ньурба улууһуттан 19 дыэ кэргэн баар.

Спорт управлениетын салайааччыта Ро-берт Алексеев ааспыт нэдиэлэбэ улуус ба-һылыгы бирийигэр остуол тенниһигэр уонна оҕунан ытыга күрэхтэһилэр буо-лан ааспыттарын, бу нэдиэлэбэ баскетбол-га күрэхтэһилэрин, ыам ыйын бүтэһигит-тэн Уус Алданга СӨ норуоттарын VIII Спортивнай оонньууларыгар сүүмэрдир күрэхтэһилэр сабаланаалларын эттэ. Ньур-ба к. пааркатыгар оптуорунньукка уонна чэппиэргэ сарсыарда 7 ч. уонна кизһэ 8 ч. улуус дыаһалтатын профкома сүүрүүгэ дыа-рыктыыр буолар.

Ньурба к. баһылыгы солбуйааччыта Ма-рия Куликина куораты иккис нэдиэлэ ус-тата хомуйтара сатылларынын иһитиннэрдэ, ааспыт нэдиэлэбэ субуотунньукка кытты-быт тэрилтэлэргэ махталын тийэртэ. 22.05.22 с. урукку суэрэ-туома ытыллыаба, бэтэ-рээһинэри ыгыран сырытыннарыахтара.

Улуус баһылыгы олоҕу-дьяһабы хааччы-йыга солбуйааччыта Алексей Андреев бала-һанньа этэнгэтин эттэ, оттук сезона тү-мүктэнэрэ чугаһаата. Чуукаарга ыраас уу ыстаансыята ааспыт нэдиэлэбэ дыону ыраас уунан хааччыа оморор. Маарга ыс-таансыята бөлөм, бу күнүгэр үлэлэхтээх.

Улуус дыаһалтатын нэһилиэктэри кыт-та үлэбэ отделин салайааччыта Лариса Ни-колаева бу нэдиэлэбэ былааны били-

һиннэрдэ. 16.05.22 с. - "Агростартап" грант бырайыактарын көмүскээһин, тутууга сэ-минээр, "Традиционный дыэ кэргэни ха-рыстааһын кыһалгалара" ток-шоу. 17.05.22 с. - СӨ Бырабыталыстыбатын Бэрэссэ-дээтэлин солбуйааччыта Михаил Никифо-ров сүөһү кыстыгар уонна сүөһү аһылыгы бэлэмнээһингэ ВКС мунньаба, Сайылык күнүн тэрийэн ытыгыга, ЕГЭ, ГИА ытыгарга, Ыһаабы тэрийэн ытыгарга, тыл бэлиитикэтигэр хамыһыйалар сүбэ мун-ньахтара. 18.05.22 с. - Дора Жиркова төрө-бүтэ 120 сылыгар тэрийэр хамыһыйа мун-ньаба, Норуот көбүлээһинин сылын ур-баанга бырайыактарыгар урбаанныгыгар кытта сөбүлэһилэри түһэрсин. 19.05.22 с. - Пионерия 100 сыла, "Факел" байыаннай-спортивнай оонньуу, англискай тылга ОГЭ, сэлиги сэрэтиигэ улуустаағы ха-мыһыйа, КДН сүбэ мунньахтара. 20.05.22 с. - улуус баһылыгы бирийигэр баскет-болга күрэхтэһии, пааркаба дыэ кэргэ-тэргэ "При солнышке светло, при матери добро" бырааһынньык, "Элбэх оҕолоох дыэ кэргэн" улуустаағы күрэх. 21.05.22 с. - "Библионоч" Бүтүн Арассыыйатаағы аах-сыяа. 22.05.22 с. - СӨ-гэр Сайылык күнэ, сайылыкка көһүү сирэ-туома, пааркаба сайыны көрсүү сирэ-туома.

Улуус баһылыгы социальной боппурос-тарга солбуйааччыта Анна Уларова ыам ыйын 15-21 кк. Аан дойдутаағы дыэ кэргэн күнүгэр аналлаах тэрээһиннэр ытыл-ла туралларын иһитиннэрдэ. 14.05.22 с. Ньурба к. киэн бырагыраамалаах тэрээ-һиннэр уонна 15.05.22 с. Дьяархан уонна Марха орто оскуолатыгар дыэ кэргэн Форума ытылыннылар. Улуустаағы киин балыһа, уопастыбаннай тэрилтэлэр, "Арассыыйа ийэлэрэ", "Сайдыс" түмсүүлэр уо.д.а. көхтөөхтүк кытыннылар. Саамай элбэх киһи (21) пенсионнай управле-ние ыппыт приемигар сырытта. Бу нэдиэлэбэ эмиэ былааннаах тэрээһиннэр сал-баналлар. Анна Уларова оҕолоор эрэсини ту-ту-һалларын хонтуруоллуурга болҕомто уурулдуон наадатын бэлиэтээтэ.

РФ ИДМ Ньурба оройуоннаағы отделе-лын салайааччытын солбуйааччыта Николай Рожин криминальной субуокканы били-һиннэрдэ. Ааспыт нэдиэлэ устата 52 сайа-былаанна-биллэрин киридэ, 5 буруй та-быста, 104 административнай боротокуол толорулунна, ол иһингэр ГАИ хайысхаты-нан - 64. Итирик туруктаах - 1 суоппар, суоппар дастабырыанньата суох 4 киһи тутулуннулар, ыстарааптыыр стоянкаба 5 масссына туруорулунна.

Планерканы түмүктүүргэр улуус баһы-лыгынын 1-кы солбуйааччыта Артур Яковлев салайааччыларга таһаарылаах үлэ нэдиэ-лэтин бабарда.

Улуус дыаһалтатын пресс-сулууспата.

Дыэ кэргэннэр ийэ хапытаалын сэртификээтин, "Мин Ньурбаба төрөөбүтүм" бэлэби туттулар

Быйыл СААСР 100 сылынан Ил Дархан демография сайдыгытыгар уонна дыэ кэргэнгэ улахан болҕомто уураарын тоһоһолоон, Саха сиригэр Ийэ сылынан биллэрбитэ. Ийэбэ, дыэ кэргэн биэ тирэхтээх буола-рыгар сударыстыба, өрөспүүбүлүкэ уонна оройуон салалтата улахан болҕомтону уураллар, араас социальная өгөлөр онгоһуллаллар.

Аан дойдутаағы Дыэ кэргэн күнүн көрсө улуус дыаһалтатыгар "Ньурба дыэ кэргэн" ийэ хапытаалын уонна "Арассыыйа ийэлэрэ" Саха сиринээби салаатын Ньурбатаағы отделинета "Мин Ньурбаба төрөөбүтүм" бэлэби улуус баһылыга Алексей Михайлович Иннокен-тьев үөрүүлэх быһыыга-майгыга туттартаата.

Нэһилиэннэ ахсаана элбириин туһугар улуус салалтата, улуус мунньабын дыокутааттара араас бырайыактар олоххо киририлэрин биһирииллэр уона мэлдэһи өйүүллэр.

Быйыл улууска Норуот көбүлээһинин сылынан "Арассыыйа ийэ-лэрэ" Ньурбатаағы отделинета "Мин Ньурбаба төрөөбүтүм" быра-йыага өйөбүл ылан, кулун тутар 1 күнүттэн Ньурбаба пропискалаах төрөөбүт ийэ оҕотугар итинник ааттаах оҕо наборун бэлэх тутар.

"Арассыыйа ийэлэрэ" Ньурбатаағы отделиенетын салайааччыта Саргылана Седалищева кэнниги кэмгэ искэн ыарыһанан эдэр дыон ыалдыалларынан сибээстээн, ийэлэр ВПЧ (вирус папилломы человека) анаалыһы босхо туттаран доруобуйаларын туругун бэрэбиэркэ-лэнэр кыахтаммыттарын туһунан иһитиннэрдэ.

Антонина СЕМЁНОВА.

— Новости улууса —

На 30-й сессии районного Совета

Прошла очередная 30-ая сессия Нюрбинского районного Совета. Рассмотрены исполнение бюджета района за 2021 г., изменения и дополнения в бюджет 2022 г. и на плановый период до 2024 г. Депутаты заслушали отчет заместителя главы МР по экономике, финансам, инвестициям и проектному управлению Николая Бурнашева и после обсуждения утвердили проекты решений районного Совета.

Далее председатель районного Совета Сергей Евсеев выступил с информацией о внесении изменений в Положение "О звании "Почетный гражданин Нюрбинского района". Сергей Иванович сообщил, что прошло заседание Президиума районного Совета, в связи со 100-летним юбилеем ЯАССР решено увеличить количество награждаемых этим почетным званием с 10 чел. до 20 чел., и в дальнейшем планируется подготовить в новой редакции Положение "О звании "Почетный гражданин Нюрбинского района".

Депутаты поддержали данное предложение. Затем были рассмотрены вопросы о безвозмездной передаче объекта муниципальной собственности - водоочистной станции Хорулинского наслега в государственную собственность РС (Я) и другие вопросы.

В прежнем здании ювелирно-гранильного завода откроется диализное отделение

Новое медицинское учреждение - диализное отделение на 10 кресел скоро откроется в здании бывшего ювелирно-гранильного завода в Нюрбе, где раньше размещался филиал "Россельхозбанка". Также в этом здании функционируют районная библиотека и музей Дружбы народов им. К.Д.Уткина. В нескольких помещениях под диализное отделение будет проведен капитальный ремонт. Разработку сметной документации взял на себя Центр нефрологии и диализа. Работы будут профинансированы за счет районного бюджета.

Количество пациентов с хроническими заболеваниями почек, которым может потребоваться диализ, к сожалению, с каждым годом увеличивается. Поэтому открытие филиала Центра станет большим подспорьем для таких больных. Также Центр нефрологии и диализа РС (Я) будет набирать и обучать специалистов-медиков.

Открытие крайне необходимого для нашего района нового медицинского учреждения стало возможным в результате совместной работы руководства района и заместителя председателя Госсобрания (Ил Тумэн) РС (Я) Антонины Григорьевой с Центром нефрологии и диализа (главрач Марфа Бурцева).

Пресс-служба администрации МР.

– Алмаас промышленноһа –

Алмааны манньк хостуумар: алмаас бириискэтиттэн репортаж

Молуода эбэ кыгытын батыһа хас эмэ биэрэстэ сиринэн тайыыр алмаастаах сиргэ "Молуода" бириискэ үлэлиир. Бу манан АЛРОСА тэрилтэтэ "Анаабыр алмаастара" ААУо дьарыктанар. Кинилэр быйыл даһаны алмаас хостуур тэтими бытаардыбатылар. Ону ааһан, сорох көрдөрүүнү өссө үрдэтири ситистилэр. Алмааны сортировкалыыр төрдүс баабырыка үлэбэ киирдэбинэ, чугас эргин кэмнэ алмаас хостонор кэскилэ биллэ улаатыахтаах.

Билиги Үөһээ Молуодаба баар алмаас хостуучулар олоор бөһүөлэктэригэр Дьокуускайтан 4 чаас курдугунан көтөн тиийдибит. Алмаастаах сир Булуҥ улуунун Тиксиитигтэн, быһа холуйан, 350 км тэйиччи сытар.

Саҥа баартыһа үлэһиттэрэ айанныыр Ан-24 сөмөлүөттэригэр олорсон, бастаан утаа Эдьигээннэ тиийдибит. Онно 1 чаас 45 мүн. устата көппүппүт. Ол кэнниттэн тутта Ми-8 бөртөлүөккэ көһөрбүттэрэ. Утары тыаллаах буолан, 2 чаас курдугунан айаннаан тиийиэхтээх сирбитин булбуппүт. Сорох кэмнэ 1,5 ч. да тиийиэххэ сөп дииллэр. Манна элиини-барыны олоочу АЛРОСА авиахампаанньа хааччыар.

Дьокуускайтан тиийбит сурналыыстар икки күн иһигэр алмаас хостуунун тутуу түүһүмүһүн олоочу билсэр былааннаахпыт. Этэргэ дылы, эһэ-бөрө күүлэйдир, чизски сытар түн тыатыгар - Үөһээ Молуодаба - алмаас хостуурга сөптөөх инфраструктура толору онһулулубут. Суол-иис мэлигир сиригэр бэрт аҕыһа сүл иһигэр икки этэстээх толору хааччылыылаах уопсай дьыэлэр, бириискэ дьаһалтата, бэл, култуура киинэ, ону ааһан эрчиллэр саалалаах, баанньыктаах тутуу баар буолбута, кырдыга да, сөхтөрдө. Толору хааччылыылаах 33 вагончик хайа үлэһиттэрин, геологтары үлэлиир сирдэригэр тизрэн-аҕалан биэрэр эбит. Онуоха сөптөөх суолу, Молуода эбэни туоруур икки муостаны онгорбуттар.

"Анаабыр алмаастара" АУо кылаабынай геологун солбуяаччы Василий Ремизов аан бастаан манна кэлэллэригэр сорохто биир уопсай дьыэ баарыгар симиээнэн атастаһан утуялларын, аһылыллара эмиз кыраапыгынан эбитин кэпсиир. Бириискэ бастакы дириэктэрин, аатырбыт Михаил Митрофанович Маковей туһунан истин-иһирэх тылларынан саныыр. Кинилэр - бастакы суол солооччулар - көмөлөрүнөн күн бүгүн алмаас хостуучулар аан дайду таһымнаах тэрилтэ тиийэ хааччылыытыттар. Билигин онорон таһаарыыга туттуллар туох баар тизхиникэ толору. Суотабай сибээс, тэлэбиидиннээх холбоһон, үлэ быһыгар сынньанарга, дьоннорун кытта холкудук сибээстэр буолар туох да ааттаах үчүгэй буолбут.

Василий Ремизов: "Урут төлөпүөнүнэн үс мүнүүтэ кэспэтэн дуоһууаары уһун уочарат буолар. Оттон билигин үлэһит сынньанарыгар, сылаа таһаарыныгар усулуобуйа барыта баар. Үчүгэйдик сынньаммыт үлэһит - үчүгэй үлэһит".
Бу бириискэбэ өрөспүүбүлүкэ араас муннугунан: Булуҥтан, Горнайтан, Эдьигээнтен, Сунтаартан, Намтан уонна да атын улуустартан, коораттан кэлэн үлэлииллэр. Быһата, алмаас хампаанньатын үлэһитин 90 %-на - өрөспүүбүлүкэ олохтооҕо. Оттон хас биирдии сэттис үлэһит - Арктика улуустарыттан.

Бириискэ дириэктэрин солбуяаччы Семен Иванов үлэһит үүнэр-сайдар кыаҕа улааһын бэлиэтиир. Үгүс "кырдыбастар" биэһиһэ бараллар, оттон элэрдэр уопут мунньуналлар.

Бастакы күн биһиги энергиттиктэргэ, туокардарга уонна култуура кинигэр сырыгытыбыт. Бөһүөлэк биир уһун уулуссалаах, ол тула онорон таһаары араас эбийэктэрэ кэккэлэспиттэр. Ол бөртөлүөттөн ытыска уурбут курдук көстөрө.

Остолобуйага барыта олох-

тоох уолаттар үлэһиттэр. Тутуу муостаны онгорбуттар. Роман Тимофеев чизски сытар, уустук логистикалаах сиргэ кинилэр үлэлэрэ уратытын кэпсиир. Тутуу бородуктаны сылга биирдэ аҕалаллар, ас менютун сангардан иһэллэр эбит. Ынах, сибиинньэ, таба, көтөр этэ арааһыттан баар. Балыктара, сүрүннээн - уомул. Кини: "Бүгүнгү аһылыкпыт: сарсыардаангыга: икки көрүг - эбиэс уонна мааннай хааһы, балык кэтилиэт уонна үс көрүг гарнир. Эбиэккэ лапсалаах миини кытта борщ, араас гарнирдаах эт, ким тугу таларынан. Ону кытта кисил, чэй. Оттон киэһээнни аһылыкка үс араас гарниры кытта куурусса буута бэлэмнэнэр. Салаатынан эмиз күндүлүллэр.

Буорсуялара эр дьонго анаммыт диэх курдук ботуччу Эбии эмиз куттарыаха сөп. Үрүг, хара килиэби бэйэлэрэ астыыллар. Өрөбүл уонна бырааһынньык күннэригэр буулка, ватрушка курдук бурдук ас хайаан да астанар. Ынах арыгытынан да күөмчүлэмэйттэр. Быһата, үлэһит киһи тоторун курдук барыта онһулулубут.

Куукунаба үлэһит манна олус судургута суох, суукканы эргичи үлэһитин. Түүннэри миин буһараллар. Остолобуйа сарсыарда 6 чаастан киэһэ 8-ка диэри, быстах кэм эрэ тохтобуллаах үлэлиир. Ону таһынан ыраах баахтаба үлэлэччилэргэ анаан, астарын бөтүөннэргэ кутан ыгаллар.

Уопсай дьыэ аайы микроволновка, кофеварка - баһаалыста, ыл да, туһан. Бөһүөлэккэ баанньык - мааны сир. Онно астынадуоһуя сууна, паарданан тахсан баран, "Холкутатар", "Имбиридээх, битэмииннээх" диэн курдук араас от чэйи иһиэххэ сөп. Оттон кыраадыстаах утах чааһыгар - манна кытаанах бобуу, олох көңүллэмэйт. Таһырдыа, төһө да күннээбин иһин, - 10 кыраадыс тымныыга сорох үлэһиттэр баанньыкка... суортугунан баран эрэллэрэ. Ол курдук, баанньыктара олоор дьыэлэригтэн тэйичити суох.

"Молуода" бириискэ култуу-

рунай киинин дириэктэрэ Мичил Гурьев "Анаабыр алмаастарыгар" бэлиэр уонтан таһаары эрэ буолбакка, үлэһит үчүгэйдик сынньанарыгар төһүү болһомтогун уураар. Ол - онорон таһаарыыга үтүө өтүнөн дьайар. Манна успуорт араас көрүнгүрүгэр күрэхтэһилэри сөбүлээн тэрийэллэр. Холобур, билийээргэ, тизниискэ, күөс көрүнгүрүгэр, идэбэ бастыгы талыыга. Дьон симиээнэн үлэлиир буолан, Мичил барыларын хабаргына былааннаан, көрөн ыттар. Холобур, соторуаагыта буолбут билийэр күрүбэр бастакы миэстэни - проходчик, иккиһи куукуна үлэһитэ ылбыттар.

***

Иккис күммүтүгэр Орто Молуодаба, алмаас хостонор СК-1 полигонугар тиийдибит. Айанга 40 мүнүүтэ барда. Эппиттэрин курдук, алмааны өрүс сүһүнүг батыһа хостууллар эбит. Биир сабаһалаһыннан, Молуода диэн ааты бу өрүскэ Хоту сирдэри баһылааһын сағана манна олоро сылдыбыт казактар биэрбиттэр (Молодо). Дьэ, айылҕа барахсан анаан онгорбут кэрэ сирэ. Эһэбөрө, кыра барыта баар дииллэр. Көмүс да хатырыктаах бу диэки эбэлэргэ дэлэй - быйыт, туучча, сордон. Ол эрээри алмаас хостуучулар эриэккэскэ эрэ балыктыыллар, илэн кэм кэмчи.

Манна, этэргэ дылы, хас хардылыыр сирин анна - алмаас. Биһигини хайа маастарын көмөлөөбөчүтэ Эдуард Лукин көрүстэ. Алмааны хостуур үлэ түһүмэхтэрин билиһиннэрдэ. Ол курдук, бастаан бульдозердар туорпаны арыһан, кураанах боруоданы таһаараллар. Онтон, дьэ, алмаас булкаастаахха тиийэллэр. Ону погрузчик БелАЗтарга кутан биэрэр.

Ааспыт кыһын устата бүтүн хайа саға урууданы хостон мун-

нубуттар. Маны ыам ыйыттан сағалаан ону сууһан сағалаахтаахтар. Билингитэ суортуур икки баабырыка үлэлиир. Онтуларын үлэбэ бэлэмни сылдылалар. Биир суортуур баабырыка Молуода салаата Далдын үрэххэ үлэлиир.

Урууданы сууһуу ууларын анал туттулуубут уу хараллар сиригэр куталлар. Ону бэлэмни сылдылалар. Сир үтүгүтү тэриллэринэн элбэх шурфаны таһаллар. Онно дэлби тэбэр бэссэстибэни уган, уу хараллар сирин кэннэгэн биэрэллэр. Ити курдук, туттулуубут уу ыраастана-ыраастана хаттаан туттуллан иһэр буолан, тулаһыыр айылҕа киртийбэт.

Салгы "Анаабыр алмаастара" кылаабынай геологун солбуяаччыта Василий Ремизов "Молуода" кэскилин сиһилии билиһиннэрдэ. Василий бэйэтэ манна Үөһээ Молуода саға тутуллар кэмиттэн, инньэ 2013 сыллаахтан сағалаан үлэлиир эбит. Өлүкүмэттэн төрүттээх. ХИФУ ГРФ-тын бүтэрбит. "Бастаан утаа "Молуода" 2019 сылга диэри туттулуу дииллэрэ. Ол гынан баран биһиги Орто Молуоданы, 70 км уһуннаах алмаастаах сирин, түргэнник туһаба таһаардыбыт. Оттон Далдын учаастага 2040 сылга тиийэ туттуллар кэскиллээх. Онтон, бу бириискэ өссө да уһунук үлэлээн, өрөспүүбүлүкэбэ туһалыы туруоҕа!"

Полигонна сылдыан баран лабараторыйаһа байытар комплекса (ЛОК) илдэн боруоданы сууһар технологияны билиһиннэрдилэр. Бу манна ханнык алмаастаах сиргэ үлэлиир ордук кэскиллээбин туһунан быһаарыы ылыллар эбит. Геолог-проходчиктар эбэни кыһа, усталы шурфалары онгороллор. Олортон боруодалары ылан, ханна алмаас баарын-суобун, хантан сағалаан хостуур ордугун быһаараллар.

ЛОКка бағардын да кирибэкиин. Бурдуупус ирдэнэр. Биһиги хонтуруолдуут арыалдыттаах кириэн, үлэ хайдах барарын билистибит. Погрузчик хас да кууп боруоданы тизийэн ағалытын кыра-кырагына анал өтүйэ үлүртүтэр. Ол кэнниттэн боруода

хас да хаттыгас ыраастааһыны ааһар. Түмүгэр алмаас булкааһыктаах концентрат тахсар. Ону суортуур киһи сыһыйан көрөр. Дьэ, ол кэнниттэн алмаас баара эбэтэр суоҕа быһаарыллар.

Хомондурдуупка "Молуода" бириискэ дириэктэрин солбуяаччы Семен Ивановтуун кэспэтиинэн түмүктэнэ. Кини манна уһун сыллаах үлэ күүтэрин, былаан туоларын, аһара туоларын этэр. Кэлэктиипкэ 500-чэ киһи үлэлиир. Кэрэхсэбиллээбэ, саттанган саға олохтоох уолаттар эбиллэн иһэллэр эбит.

Этэр: "Билигин өрөспүүбүлүкэбэ сир баайын хостуур тэрилтэлэр элбээтилэр. Онон, каадыр ханан бағарар наада буолуоҕа. Олохтоох уолаттар - олус үлэһиттэр, үлэлиир интэриэстэрэ улахан. Сорохтор судургу идэттэн сағалаан баран, анал идэбэ үөрөнөн, үүнэн-сайдан тахсаллар. Он-нук кыағы АЛРОСА биэрэр, иһүүр. Билигин олохтоох нэһилиэнньэ бырамысыланнаска үлэ миэстэтин булунар кыаҕа улаатта".

Кырдыга да, манна үлэлиир усулуобуйа толору онһулулубут, хамнастара үрдүк. Онон, ханнык бағарар эдэр киһи олус судургута суох эрээри, өрөспүүбүлүкэбэ олус наадалаах онорон таһаарыыга холонон көрүүн, хамнастаныан сөп эбит. АЛРОСА хампаанньаба уонна кини салаа тэрилтэлэригэр үлэбэ ыларын, туох вакансиялар баалларын туһунан хас нэдиэлэ аайы алмаас хампаанньатын ВКонтакте официальной аккаунна билиһиннэргэ туураар. Онно бу <https://vk.com/alrosasakha> сизэни баттан кириэн билсин.

Ону таһынан ТГ-ханаалга - https://t.me/Alrosa_news эмиз толору иһитиннэри баар. Ону таһынан итинни иһитиннэри АЛРОСА бөлөбүн тэрилтэлэрин анал сайттарыгар эмиз тахсар.

Онон, алмаас хостуур салааба үлэлээн, үрдүк хамнас аахсар баға баар буоллабына, кытаатын, тутумахтаһын.

Игорь Саввинов,
"АЛРОСА" ПАО.

Ыам ыйын 14 к. Ньурба к. "Кыталык" КД-гар Бүтүн Сойуустаабы В.И.Ленин аатынан пионерскай тэрилтэ 100 сылыгар аналлаах улуустаабы пионерскай сбор ыгытылына. Тэрийэччилэр - улуустаабы үөрэх управлениета, айымныылаах үлэ уонна инновационнай технологиялар Кииннэрэ уонна "Ньурба эрэлэ" улуустаабы оҕо уопастыбаннай тэрилтэтэ. Аантан саҕалаан сбор кыттылаахтарын - пионерскай хамсааһын бэтэрээннэрин, оскуола үөрэнээччилэрин у.д.а. пионерскай формалаах оҕолор үөрэ-көтөрүстүлэр. Фойеҕа пионерия 100 сылыгар аналлаах быыстапка тэриллибитэ дьон кэрэхсэбиллэн тарта.

Саалаҕа пионерскай хамсааһын бэтэрээннэрин кириилэрин уонна пионерскай знамяны тутан кирибиттэрин бары атахтарыгар туран ытыс тыаһынан көрүстүлэр. Оскуолалар пионерскай этэрээтэрин перекличката ыгытылына. "Ньурба эрэлэ" улуустаабы оҕо уопастыбаннай тэрилтэтин знамята киллэрилиннэ. Улуус баһылыгын социальнай боппуостарга солбуйааччыта Анна Уларова, улуустаабы үөрэх управлениетын салайааччыта Алевтина Аргунова,

үөрэх үлэһиттэрин идэлээх сойуунун кэммитэтин бэрэссэдээтэлин солбуйааччыта Варвара Васильева сэбиэскэй кэм оҕолорун иитиитигэр үөрэтиигэ сүнгэн орууламмыт пионерия 100 сылынан истинник эбэрделээтилэр. Пионерскай хамсааһын бэтэрээннэригэр наҕараадалар тутарылынылар.

Улууска оҕо хамсааһынын куратора Валентина Давыдова "Ньурба эрэлэ" оҕо хамсааһынын үлэтигэр билиһиннэрдэ, пионерия үбүлүйдээх 100 сылыгар аналаах "Салют, пионерия!" бы-

райыак кыайыылаахтарыгар - Акана оскуолатын "Дьулус" уопастыбаннай тэрилтэҕэ, "Сэргэлээх" тэрилтэҕэ (Өнгөлдө оскуола) уонна "Содружество" тэрилтэҕэ (Маар оскуола) аняммыт наҕараадаларын үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттарда.

Пионерскай агит-биригээдэлэр күрэхтэһиилэрэ ыгытылына. Түмүгү айымныылаах үлэ уонна инновационнай технологиялар Кииннэрин дириэктэрэ Альбина Ермолаева бэрэссэдээтэллээх дьүүлүүр сүбэ таһаарда. Кы-

йыылаабынан Сүлэ оскуолатын хамаандата табыста. Итини сэргэ Антоновка, Акана, Чаппанда уонна Ньурба 2 №-дээх орто оскуолатын хамаандалара номинациялар кыайыылаахтарынан буоллулар.

Тэрээһини флеш-мобтар, араас оонньуулар киэргэттилэр. Аҕам саастаах уонна орто көлүөнэ

дьон урукку кэмнэрдээбилэрин эргитэ санаан, оскуола үөрэнээччилэрэ аҕа көлүөнэ олоҕор үйэлээх сырдык өйдөбүллэри хаалларбыт пионерия туһунан өйдөбүллэри ингэринэн элбэти билэ-көрөн астынан-дуоһуйан тарбастылар.

Геннадий АНТОНОВ.

Оҕону кытта үлэлиир баай уопуттарынын туһанын

Ыам ыйын 14 күнэ 2022 съл. Ньурба куората.

*Эи түөскэр,
Мин түөспэр
Кини түөһүгэр
Умайар Лениннээх значок
Кытыастар кыһыл хаалтыс.*

Бу күн биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар, сүрэхпитигэр-быарбытыгар умнуллубат кэрэ-бэлиэ күнүн буолла. Бүтүн Сойуустаабы В.И. Ленин аатынан пионерскай тэрилтэ 100 сылын бэлиэтиир оройуоннаабы пионерскай сбор ыгытылына. Урут 60-70-80 сс. үлэлээбит ст. п/баһаатайдар этэрээт тэринэн стройунаан речевканын эбэрделээн киридибит.

*Всем, всем!
Добрый день!
Кто шагает дружно
в ряд?
Вы пионервожатые
Старшие и верные друзья
Юных ленинцев ребят.
Раз, два!
Вейся флаг!
Три, четыре!
Тверже шаг!
Будь готов!
Всегда готов!*

Өр сыллаах сыралаах үлэбин сыналаан СӨ Ил Түмэнин, оройуон дьаһалтатын, оройуон Сэбиэтин депутатарын, үөрэх управлениетын Махтал суруктарынын туттардылар. Өйдөөбүтүгэр, өйөөбүтүгэр олуһун үөрдүбүт. Махталбытын хаһыат нөҕүө дор-боонноохтук этэбит!

Улууска оҕо хамсааһынын куратора Давыдова Валентина Яковлевна "Ньурба эрэлэ" улуустаабы оҕо общественнай тэрилтэтин айымныылаахтык салайан үлэлэтэ сылдьар уонна өссө урут үлэлээн сылдьыбыт баһаатайдары түмэн, араас тэрээһиннэригэр ыгыран сырытыннарар, көмөлөһүннэрэр. Олох билигин тэтиминэн сылдьарга көбүлүүр кыахтаах киһибит буолар. Куруутун киниэхэ махталлаахтык сыһыаннаабыт, биһигини инникитин даҕаны умнубатыгар баҕарыбыт!

Сбор бириэмэтигэр оскуолалар оҕо тэрилтэлэрин

"Перелистаем страницы пионерской..." диэн агит-биригээдэлэр көрүүлэрэ ыгытылына. Мунтуур кыайыылаабынан Сүлэ, ол кэнниттэн Антоновка, Акана, Чаппанда биһирэннилэр. Бу мантан көрдөххө аныгы оҕо да пионерия историятын этигэр-хааныгар ингэринэн, сангалы сайдыан сөп эбит диэн толкуйга кэлибит. Аныгы оҕолор сайаастара, түргэннэртарбаннара, көхтөөхтөрө бөбө диэммит бэлиэти көрдүбүт уонна манньк санааҕа кэлибит:

- Урукку курдук хас оскуола ахсын 14 сааһыгар диэри оҕолору күүскэ түмүөххэ наада.

- Ону сайайар оҕо түмсүүтүн салайааччылары хас оскуола аайытын баар буолуохтаахтар.

- Салайааччылары анал үөрэттэриэххэ.

- Оҕолорго историяны дьиннээхтик өйдөтүүххэ, кэпсэххэ (төрөппүтүтэр, кыл. салайааччылары, учууталлар, общественность).

- Бэйэ-бэйэни өйдөһүү, көмөлөсүү, олоххо бири санаанан бары биригэ диэн өйдөбүлү киллэри.

Манна көмөлөһүөхтэрин сөп урут пионерскай тэрилтэни салайбыт ст.пионер баһаатайдар, пионерскай этэрээт, кылаас салайааччылары, бары этэрээт пионердара, актыбыыстара, пионерскай дружина ак-

тыбыа.

Кинилэри булангыт, ыгырангыт үлэбитигэр көмөлөһүннэриг. Оҕону кытта үлэлиир баай уопуттарынын туһанын. Кинилэр хаһан да аккаастыахтара суоҕа диэн эрэнэбит!

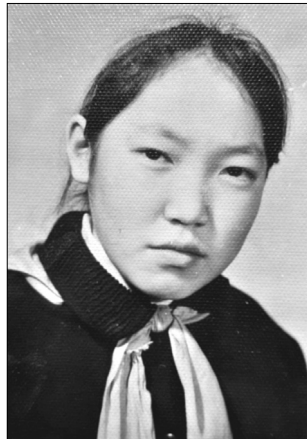
Онтон биһиги бу улуу 100 сыллаах Пионериябыт үбүлүйдүгэр этэнгэ тийэн кэлбиппитинэн бэйэбитин эмиэ улуу дьоллоох дьоммут эбит диэн үөрүүбүтү үксээтэ: Бушкова Розалия Софроновна, Котоконова Валентина Никифоровна, Сидорова Татьяна Дмитриевна, Егорова Светлана Васильевна, Чиряева Павлина Михайловна.

Ньурба оройуонун урукку кэм бары пионердарын, кинилэр баһаатайдарын (производственной, урдүкү кылаас, комсомол баһаатайдарын), кылаас салайааччыларын В.И. Ленин аатынан Бүтүн Сойуустаабы пионерскай тэрилтэ 100 сыллаах өрөгөйдөөх үбүлүйдүнэн ис сүрэхпиттэн иттиктик-истинник эбэрделибит!

Бары этэнгэ буолун! Үөрэххэ, үлэҕэ, олоххо мэлдьи бэлэм буолун.

**Барыбыт аатыттан
суруйда
ВАСИЛЬЕВА
Анастасия Романовна,
60-70-80 сс.
ст.пионербаһаатай.
Марха-Ньурба.**

Пионер буолуу үрдүк эппиэтинэс этэ

Мин, Васильева Айталына Егоровна, 1967 с оскуолаҕа үөрэнэ киридибит. Маннайгы учууталбытынан Иван Степанович Петров буолар. Кини биһигини бастакы чиэппэргэ үөрэппитэ. Күһүн айылдаҕа экскурсияҕа "Эбэҕэ" "Чугуун уңуохха" илдьэ бара сылдьыбыта. Элбэх оттоох күрүөлэр бааларын уруһуйдаппыта, бары "5" сыананы ылан наһаа үөрбүппүт.

Онтон салгы Александр Герасимовна Саввинова үөрэппитэ. Кини намын, эйбэс куолаһынан кэпсиин, быһаарарын болдойон истэрбит. Үһү кылааска Костер күнүгэр "Даркылаахха" биһиги кылаасан Александров Саша, Саввинова Валя уонна мин буолламмыт пионерга кирибиппит. Миэхэ кыһыл болотуна хаалтыгы Иванова Паша (Семенова) баайбыта.

Пионер буолуу - үрдүк эппиэтинэс, үөрэххэр кыһаллан үөрэниэхтээххин, бэрээдэктээх буолуохтааххын, оскуолаҕа ытыллар тэрээһиннэргэ кыттыһан иһэбин, "2" сыананы ыллаххына кулуупка бири нэдиэлэ киинэҕэ сылдьыбаккын. Нэдиэлэ, бэлиэ күннэр аайы пионерскай дружиналарынан сбордар буолааччылар. В.И. Ленин төрөөбүт күнүгэр, муус устар 22 чыһыллатыгар уонна Костер күнүгэр, ыам ыйын 19 күнүгэр санаттан саҕа үөрэнээччилэр пионерга кириэн иһэллэрэ.

Бэһис кылааска салайааччытынан Ида Прокопьевна Филиппова үлэлэбитэ. Кини быллыгы, урукку сэхэннэри, үһү-йээннэри кэпсиирэ, хобоону олус истинник ааҕара.

Биридэ Бэрэҕэ "Кулааҕа" экскурсияҕа бара сылдьыбыппытын өйдүүбүн. Алтыстан кылаас салайаач-

чытынан Владимир Дмитриевич Павлов үлэлэбитэ. Үрдүкү кылааска физкультураны ыытара, иитии өттүгэр сүрүн болҕомтогун уолаттарга уураара. Бэрээдэктээх буолууну ирдиирэ, эт-хаан өттүнэн сайдыыга араас өрүттээх эрчилиилэри ыытара. Бастакы, иккис кылааска октябренок араас саастаахтарга болҕомтолоох буоларга иитэллэрэ, үөрэтэллэрэ.

Мин пионер кэксэтигэр сылдьыбыппынан киэн туттабын.

**Ахтыны ыллылар
сизнэрэ: Нарыйаана,
Айсен, Эрсан
КИРИЛИННАР.
Өнгөлдө.**

"Пионерга ылыахтара, үөрэххитин кытаатын!" - диллэр этэ төрөһүттэри.

Пионердары көрүөххэ үчүгэй бөбө, бары үөрэ-көтө оонһуу уонна биһигини эмиэ оонһото сатыыр оҕолор этилэр. 2-с кылааска кириэрбитигэр биһиги оскуолаҕа, Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар, пионерскэй дружина В.И. Чапаев аатын сүгэрэ, мин санаахпар.

"Мы ленинцами стали, и каждый обещал..." диэн ырыаны булгуччу нойосуус биһиэхтээхпит, салют биэрэргэ, хаалтыс баанарга, сөпкө марш хаармарга үөрэнэбит. Дьэ үлэхамнас бөбө тиритэ-хорута! Оттон саамай сүрүнэ - "Клятва юного пионера Советского Союза..." Түүнү-күнүһү суппу үөрэтэн, бэйэ-бэйэбитин үөрөтүһэн бэлэм буолллубут! Тохтоо, аны пионерскэй хаалтыс көрдөһүүтэ! Мин бүтүһүк күнгэ диэри булбатым, ыгытырым буолтун кэннэ ийэм: "Наһаа санаарбаама, үчүгэй үөрэхтээх улахан пионердар хомсомуол буолбуттар, олох эһиэхэ бэйэлэрин хаалтыстарын баайаллар үһү" - диэбитигэр уоскуйдум да, син биер кыраалаан долгуйабын.

Муус устар 22-с күнүгэр 1959 сыллаахха эргэ оскуола аактабай заалыгар кутуллан киририпит, мин билигин санаахпар, барыта сып-сырдкы, тула өттүм кып-кыһыл, арай! ...Сып-сырдыга - заал олус улахан түннүктэриттэн, оттон кып-кыһыл оҕолор бары кып-кыһыл хаалтыстаахтарыттан уонна 2-3 кылаасан пионерга киририэхтээх оҕолор, биһиги, долгуйан сирэйбит тэп-тэтэргэйиттэн!

Элбэх баһайыны санардылар, онтон горн-барабаан тыаһа бөбө заалы толордо, мин дэлби ыксаан хаалдым, бу тугуй диэн.

Октябренокка кириэрбитигэр, түүл-бит курдук өйдүүбүн, онук тыс баарын өйдөөбөппүн, эмиэ долгуйан турдахпытна миэхэ биер улахан баһаатай уол кэлэн кыһыл сийдһинэн бүрүлүбүт сулуһу түүспэр испиниэнгинэн иннинэрбитэ.

Мин олус чуумпу да буолларбар олук кыра эрдэхпиттэн "хочу все знать" оҕо ээтим. Онон ол сулуһум ис туругун сонно тута дьибэр кэлээт көтүрү тардан билэн тоһуйбутум дьонум киэхэ үлэлэриттэн кэлэллэригэр. Түргэн үлүгүрдик таһыйыла охсубутум, онон аһыйах хонук звездочката суох сылдьан наһаа эрэйдэмминпин өйдүүбүн.

Дьэ, ол иһин хаалтыһы баайалларын наһаа күүппүтүм. Онтон биер баттабар тараах анньыммыт кыыс кэлэн "үчүгэй оҕо буолаар, бэрээдэктээх, үчүгэй үөрэхтээх, мин эийэхэ баһаа хаалтыһын биэрэһин, кини бордуобай кыһыл болотуна" - диэтэ. Ол хаалтыһын 7-с кылааһы бүтэриэхтэр диэри кыһыл солко хаалтыһын кытта солбуһа кэтэр ээтим.

Дьэ, бу курдук үһүн-синньигэс аан тылаан мин эһиэхэ кэпсээһин барарбыт киһин, ол хаалтыс баайбыт кыһылым, Тина Константиновна Анисимова, 1 №-дээх оскуола 70-с сс. диэри солбуллубат старшай пионер баһаатайга. 4-с кылааска үөрэнэспиттэн кини миһин талан ылан кыра кылаас-тарга баһаатайдыптыга, кылаас салайааччыларга этэрээт спордларын онгорорго көмөлөһүнэрээччи гиммыта. Этэрээт командирдарын, зеневвойдарын рапортарын, сбор ритуалларын үөрэтэр эһим уонна кыра оҕолор баһаатайы наһаа истэллэрин туһанан учууталлар оҕолору кытта кинигэ аахтараллар этэ, үксүн чийинэй, хорсун, бэрээдэктээх оҕолор тустарынан. Н. Носов "Витя Малеев в школе и дома", В. Осеева "Дикая собака Динго", А. Гайдар "Тимур и его команда" диэн кинигэлэри бэйэм да сөбүлээн аахпытым, ол кэмгэ Тина Константиновна сэмэйдик да буоллар хайбаан аһааччы. Миэхэ ол да наһаа үөрүүлээх, үрдүк хайбалга тэнгээх буолааччы.

Пионерскэй хоҕо сана оскуола 2-с этээһигэр учительский иһинэн уга диэки турур хос этэ. Ол хоско ыгырдахтарына улахан бочуокка тиксини кэриэтэ санырыбыт. Манна кириэн хаартыскаба түһүү, кыра отряднай спордар, художественнай аабыылар бэлэмнэниилэрэ буолааччылар.

Хос оҕоһуота биһиэхэ кыра дьонго туох эрэ сонун, билбэспитин биллэрэр араас предметтер, тэриллэр. Ааспыт кэмнээби үчүгэй үөрэхтээх, көхтөөх үлэһит пионердар хаартыскалара бааллар. Олору баһаатайдар биһиэхэ кэпсээн холбор онгороллорго. Араас суруктар, открыткалар, "Бэлэм буол" хаһыат сана нүөмүрдэрэ остуолга тэлгэнэн сытар буолаллар. Маны таһынан уолаттар маһынан, фанеранан оҕоһуоткара, кыргыттар вышивалара, баайыылара бөбө. Киһи хараҕа солото суох бу быһыа суох сонуннаах истиэнэлэри, полкалары, остуоллары көрөртөн астынар, оттон эийэхэ киэн туттар санаа кириэр этэ. Аны пионерскэй дружина знамята, флажоктара, горн, барабаан...

Бу курдук ол сағана старшай пионер баһаатайдар, намыһан баһайы, эийэхэ эр анаан кэпсирдиһи туттан турур Аким Осипович Акимов, тобо эрэ иккис баһаатай Аида Гаврильевна Васильева, кылаас эрбээр долгуннаах хара баттахтаах, кырасыабай баһайы эдэр кыыс, ол сағаттан олус бочумнаах көрүгүнээх, куруук үечник кыбыннылаах, ачыкы быһыһынан кытаанахтык көрүтэлиир, ол эрэн "киһи эрэннэх" сэмэй мичээрдээх, улахан кылааска үөрэнэр кыыс Тина Анисимова.

Мэлдьи күлэ-үөрэ сылдьар баһаатай уол Владимир Антонович Никифоров этэрээт, дружина спордарын ыытарга уолаттарга барабаан "бей барабан да, бей барабан!" палочкаларынан бэрт чэлпэки ритмы охсорго үөрэ-

Бэйэм кэмминээби көлүөнэм пионериатын аатыттан сүгүрүйэн туран...

тэлээбитэ биһиэхэ баһаатайдыгы сылдьан. Аны аныгыскы кэлиитигэр икки паара уоллаах уонна кыыска үгүкүү үөрэнэбит. Ол үгүкүүн хайбанан, хата, Иван Никитич диэн эмиэ кинини кытта С. Зверев ансамблыгар Москва куоракка үгүкүүлээн кэлбит букатын тэйийэккэли сылдьар киһи онно "Доҕордоһуу" үгүкүүтүн туруорбуттарын биһиэхэ уонна биһиги оскуола оҕолоругар үөрэтэн бэстибээлгэ бастаабыппыт.

Мин оскуолаттан бүтүөхпэр диэри ити аатталаабыт баһаатайдыкын таһынан өссө да улахан кылаас кыргытара, уолаттара бааллар да ааттарын умнаттаабыппын, эбэтэр быһаҕас эр билэбин. Баһаатайдар этэрээттэрэ элбэхтэрэ, оскуоланы бүтүрдэхтэрин айы солбуһсан сана этэрээт кэлэрэ диэн оскуола олус элбэх пионер баарыттан - бэл, мин үлэлиирбэр 540 пионердаах этэ дружинабыт, Максим Кирович Аммосов аатынан Ньурба 1 №-дээх оскуола.

Оҕо эрдэхпинэ кыра кылаастарга баһаатайдыгыбын олус сөбүлүүр ээтим. Баһаатайдыкым курдук туттан кыратык сэмэлээн, эмиэ хайбаан, онтон биригэ оонһоон, кинигэ ааһан, таабырын таһаан, спордарга билэр-нэнэн, Тимуровский хамаанданан биригэ үөрэнэр оҕолоругар көмө тэрийэн. Үөрэхтиригэр мөлтөх оҕолорго эмиэ көмөлөһөн учууталларга көмөлөһөрбүт, ол сылдьан бэйэбит да үөрэхпитин чингээр этибит. Улахан баһаатайдарбыт ирдэбиллэрэ, сүбэлэрэ этилэр бу үлэбит барыта. Онон кыра сылдыһахпыттан, бэйэбит да өйдөөбөккө, ити курдук оҕолору үөрэтэ, салайа үөрүйэхтэммит эбиппит.

Мин табаарыс кыргыттарым үксүлэрэ учуутал, баспытаатал буолбуттара. Холобур, Өлөөн Ээйигэр "кыһыл илиилээх" диир учууталлара Вера Семеновна Додохова, Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар физика учууталынан үлэлээбит Любовь Алксандровна Никифорова уо.д.а.

Уолаттаран Миша Николаев, Миша Лосоров, Миша Диодоров, Афоня Васильев биһиэхэ көмөлөһөлөр этэ, спортивной өттүгэр: 7-8 кылааска үөрэнэ сылдьан биһиги кыра оҕолорго спортивной куоталаһыылары (ардыгар чугас тыаҕа тахсан) ыытарбытыгар кинилэр астынан туран хаалтыс баана-баана кэлээччилэр, үөрэ-көтө.

Пионерскэй оҕо саас диэн итинэн эрэ бүлпэт буоллаҕа дии, бэйэбит эмиэ син биер кыра оҕолор буоллаахпыт. Онон бэйэбит да бэйиэлэй кылаас этибит. Билингни курдук "сүүһүнэн" кумаабылаах көнүлүүх учууталаах, төрөппүттээх, массынааһах буолааччыбыт суох. Биһиги кылааспыт пионерскэй этэрээтэ герой-пионер Кычан Джакыпов диэн хорсун уол аатын сүгүрбүт, ол иһин кыран буолуохтаахпыт, элбэхтик хаамыахтаахпыт, гранатыны ыырабарга үөрэннэхтээхпит, тугу эрэ эрдэ кистээбиттирин кэннэ ону булуохтаахпыт диэбит курдук эбэхээт туох эрэ мүчүрүгэннээх сырыылаах буолуохтаахпыт этэ.

Бэл, оскуолабыт анньанан өрүс ырбылаабытын ыстанан туоруу-туоруубут өрүс унуор "похооттуу аттаммытаахпыт". Ол үчүгэй сырыыбыт Тина Константиновна кириэн мөбөттөөбүтүнэн түмүктэммитэ эрээри, биһиги ол түгүнтэн Тина Константиновнаны ордук убаастаабыппыт. Кини география учуутала буоллаҕа дии, онон "сири-дойдуну билэ сатырыгыт үчүгэй, ол эрэн сэрэхтээх буолуохха, дыонгутун, учууталларгытын убаастааххытын наада, төһөлөөх долгуйбуттук буолуой, оҕолор?" диэбитигэр үһэзэ тыыммыппыт. Хайдах эрэ гынаттыахпыт: кылаасан, оскуолаттан үүрүөхпүт, төрөппүттэргитин ыгырыахпыт, оскуолатаагы линейка иннигэр таһаарыахпыт, истиэнэ хаһыатыгар таһаарыахпыт эһин-диэн сааныы курдук биер да тыл тахсыбатаҕа. Онтон ол иннинэ итинник тыллары истэр этибит учууталлартан да, төрөппүттэриттэн да олус "хайгаммат" этибит.

Ити кэпсэтин кэнниттэн Тина Константиновна миһин "оскуолаҕа музей тэриллэр, онно ылыргы иһит-хомуос, тэрил хомуйууга көмөлөһүөн дуо баһаатайдыгы кылааскын кытта" диэбитин үөрүүнэн ылыммытым. Уонна син балаччаны хомуйан туттарбыппыт. Оттон биһиги дьибэ кэргэн Дьиикидэттэн мас ууһа 20-чэ сыллааха маһынан онгорбут ылыргылыы оҕоһуулаах түөрт туйах курдук атахтаах кыра оҕолорго анаммыт остуолун биэрбитэ. Бу үлэбин сыаналанан баһаатайым уонна музейы тэрийэргэ үлэни салайбыт учууталбыт Василий Григорьевич Платонов куоталарын холбоон 1966 сыллаахха Якутск-Москва-Ялта баран 21 хонук күүлэйдиэн, сыһынанан кэлиппит.

Оттон 9-ка үөрэнэрбэр үөрэхтиригэр кыаммат икки уолу сыһарбыта "пионерга кириэхтэрин үөрэхтэрэ мөлтөбө мэхэйдээтэ" диэн. Бэйэлэрэ да дьибэз аанныа көрүлүбүт уолаттар үчүгэй баһайытык бэлэмнэнэн ыам ыйын 19 күнүгэр "Кыталыктаахха" баран пионерга кирирттэрэ. Ити саамай улахан ситууһиим этэ миэхэ.

Тина Константиновна итинтэн ыла ку-

руук үлэтигэр сыһыран оскуоланы бүтэриэхтэрэ диэри бөбөйдөөн, 1968-70 сс. старшай пионер баһаатайынан үлэлиирбэр мэхтиэ биэрэн, оскуола завуһа Александра Прокопьевна Тихонова, дириэктэр Николай Васильевич Такыров ийэбин ыгыран сөбүлэһиннэрэн үлэбэ ылбыттар.

Ийэм бэйэтэ да бастын учууталым диэн Валентина Васильевна Васильеваны ааттыыр буолан, кыргыттарбын эмиэ учууталга үөрэтэрэ ыгытан диэн бағалаах киһи наһаа үөрбүтэ оскуолаҕа ылбыттарыттан.

Онон учуутал, педагог буоларбар бастакы хардыһы мин дьылбабар онгорбут киһинэн мин диригик убаастааһы, кини сырдык аатыгар сүгүрүйэр киһим, Смертина Константиновна Анисимова буолар.

Мин эрэ да буолуо дуо, 60-70-80-90 сылларга Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар үөрэммит оҕолор дьоллоох пионерскэй оҕо саастара барыларын киэнэ старшай пионер баһаатай Смертина Константиновна Анисимованы кытта ыкса ситимнээх, кини биһиги олохпугар "дьылба бэлэ" буолбута.

Горн, барабаан ыгырар-угуйар тыастаах, оҕо-аймах күлэр-үөрэр, айманар-сайманар саналаах биер умнуллубат түгүнэнэн саас айы Пионер төрөбүт күнүгэр уматыллар улахан Кутаа буолааччы. Ол күн бары оскуоланан "Кыталыктаахха" сатыы баран онно тэрээһиннэргэ сарсыардаттан күн ортоонго диэри тохтоло суох кытталар. Эбиэккэ тыын ылаары аһы охсоллор, ойуурга кутаа уотугар буспунт минн, оргуйбут уу минньигэстэрин эриэхсит!!!

Манна хас да хоно кэлэр курдук ас-танас, ол-бу туттар тэрил, иһит-хомуос бэлэмнэнэн кэлэн баран ханнык эрэ хас эрэ чаас иһигэр бырагыраамаларын бүтэрэн, дьибэлэригэр төннөн иһэр оҕолор сирэйдириин көрүүн этэ: сирэйлэр-харахтара килэбэччирэн, уостара ыпсыбат буолор диэри үөрбүт, астыммыт, өрбөх сийдэ сийткэлэрэ кураанактанан - хайдахтаах курдук дьолуй?!

Хайдах, ханна оонньообуттарын хат-хат кэпсээн сөбүү-махтайыы, хайбаны! Итин-нэ-манна скакалкаанан, мээчинин лаптаан, саһыалаһан-куоталаһан оҕо-аймах сылга бирдэ эр бу эрэ күнгэ биригэлээр, доҕордоһор, эйэлээр-эйэрэгээр күннэр!

Оҕолор айылбаҕа сылга биридэр эрэ биригэ буолар күнүрүн Смертина Константиновна сылы быһа сыммайлаан-ырытан ол бэлиэ күнгэ, дьэ, тобо тардан киллэрэр этэ. Мин ону 3-4 сылы быһа тэрийиигэ көмөлөспүт буолан билбэтин уонна сөбөр ээтим, хайдах барыта итинник табылларын оҕолор үөрүүлээх бырааһынныктыра. Кэлин бэйэм үлбэр оскуолаҕа, реабилитационнай кииннэргэ Смертина Константиновна кумаабыны кытта почту үлэлээн, тэрээһиннэри табыгастаахтык, сатабыллаахтык тэрийэр ньыматын туттар ээтим, атыттарга сүбэлиирим.

Арыый да бэттэх холобурунан мин Ньурбатаагы өрөспүүбүлүкэтээби реабилитационнай киингэ 7 сыл үлэлээбит кэммер "Здоровье и радость" диэн төрөппүт оскуолатын тэрийибитим. Ыларыах оҕолор төрөппүттэригэр лекционнай-семинарскэй практико-ориентированнай форматтаах 400-тэн тахса тэрээһини ыппытым. Дьэ, манна улахан көмөнөн оробучай кумаабылары сатабыллаахтык туттуу буолта. Оскуолам төрөппүттэрэ махталлара элбэх этэ.

Саамай табылыбыт тэрээһинмитинэн В.И. Ленин 100 сылын туолуутугар өрөспүүбүлүкэтээби образцовый дружиннай сбору тэрийэр сорулаҕы алтынны ыйга ылан, муос устарга Ленин төрөбүт күнүгэр онгорубут буолбута. Былааннаан баран, сорох сорулаҕы миэхэ бизрэн баран, Смертина Константиновна ыарыттыдым диэн куоракка көрдөрө диэн барбыта. Онтон эмиэ бэлэмнэни үлэтэ бөбө буолбуппуг. Саҥа пионердары ылыыга олуннүттан үлэм сағаламмыта. Бу хаалбыт кэмгэ ырыалара, кляталара, кыра ол-бу деталлары оноруу сағаламмыта. Мин аккордеоммун көтөбө сылдьан "Мы ленинцами стали..." ырыабын кыра оҕолору мунһан үөрэтэлиибин. Оттон активистар Ян Антонов, Вася Народов оҕолорго Клятваны үөрэппиттэрэ.

Пионерскэй хоһу үһэттэн аллара этээскэ уруккута буфет хоһугар көһөрүү, истиэндэлэри санардыы, кыраскалаһын. Ол эрэн күлүн тутарга хоспут "во всей красе" буолбута. Кириэр сылдыһыт эрэ барыта хайбаабыта. Дириэктэрит Николай Васильевич "Бэрт, бэрт! Смертина киэнэ мантан кутаһан буолбата чачы" диэн эмиэ биһигини эгди санаптыга. Ол сылдьан Смертина эмиэ ыалдьан, аны Александра Прокопьевна барсар буолла.

Куттанан хаалбыт киһи ол сылдьаммын райкомолга школьной отделтан Иван Степанович Петров бэлэмнэнини бытаардыбыккын диэн ханнык эрэ мунһааха мөхтөрө ыгыттарда. Арай ыксаан бөбө оскуолабыттан сүүрэн райкомолга кирибитим, Роза Протопова хоһугар эйгин ыгыраллар диэбит-тэригэр барбытым, мин дьолбор ыксаан хаалбыт Смертинам миэхэ харда бизрээр сурук-

пун суруйтара туран эбит. Портан табыстым да кэлим мань истэн диир. Кирибиттэр лииспин ылан аахтылар, ханнык эрэ эдэр нуучча уола олоор этэ, хас да киһи өссө "Скажите какие у вас традиции в школе?" диэн олох үйбэтэхпин ыйытан дөйө сыстым. Дьоннорум тугу эрэ суугунуу түстүлэр. "Школа богата традициями" дииллэр курдук иһитим. Син өйдөөн "Каждую весну 19 мая идем на "Кыталыктаах" всей дружиной; 22-го проводим дружинный сбор ко Дню рождения В.И. Ленина, осенью помогаем в сборе картофеля и капусты, проводим спортивные состязания" эһин ди турдыхпына тохтоотулар уонна "Идите и тщательно готовьтесь к дружинному сбору" диитилэр.

Өрөспүүбүлүкэттэн 20-чэ ыалдыгыт, ол иһигэр республиканскай штаб диэнтэн ким диэнин умнубуппун, нуучча дьахтара кэлбит этэ, бэйэбит оройуоммут иһиттэн уонна Булүү бөлөх оройуоннарыттан. Саамай кылаабынайа, Смертинам миһин ытыһыан диэн хас да күн "выправка" уонна "командный голос" диэн үчүгэй аҕайдык эрийдэ.

Сборбут этэнигэ буолбута, бары да спорунан атын да тэрээһинмитинэн олус астынан тарбаспыттара. Смертина биһикки кыра сэрэтииллээх дириэктэриттэн уонна Районо сэбиэдиссэйэ Александр Александрович Мироновтан хайбааммыппыт.

Смертина Константиновна киһи быһытынан, тас көстүүтэ кытаанырын иһин, киһини наһаа өйдүүр, аһынгаас уонна үтө сыһыаннаах буолааччы. Оскуолабытыттан биригэ кэллэхпитинэ, арааһы бары кэпсэтэбит; ол иһэн күлүүдээби кэпсээммин угатаала күлэрбин көрөн, онтон бэйэтэ күлэн миһин ыйа-ыйа, төһөгөйө-төһөгөйө: "киһи быарын бүтүрдүгү" диэннээх. Мин киһиэхэ ким хайдах туттан сангарарын, походкатын үтүктэбин. "Айаа, дьибиттигэр тиһийэн салгыахпыт" диэн нэһиһил сагарар.

Аны дьибэ тийиэн чөйди эбиэккэ олорон кэпсэтэн баран оскуолабытыгар төттөрү охтобут. Эбиэккэ үксүгэр Тоня сквородкара хортуоска кырбастаан жарылаабыт буолааччы, быраата Артему хомуйан, түргэн баһыһытык оскуолатыгар барааччы. Олус аккуратнай оҕолор этилэр кыра сылдьан, арааһа, үксүн эдийилээр дьаһайталаан үөрэтэлиир быһыылааба. Ийэлэрэ букатын солото суох буолар эбит этэ. Ити мин наһаа элбэҕэ суохтук да буоллар, эриэккэскэ "амтаннаахтык" сылдьан барааччыбын. Ол аата туох эрэ тэрээһин буолар буоллабына Смертина Константиновна олох дьибэтэ суох бэлэмнээччи: буккуба суруйан ол кырыһыыта; плакат арааһын суруйара, кырааска бөбө буккуйан самодельнай киистэнэн, чыппаантан плакатнай "перо" онгостон. Мин көрөн олорон олох сөбө олоороочубун - барыта уурбут-туппук курдук. Онтон куурдан баран хаһыакка суулаан сарсын илдьэ барарга бэлэмнэнэн ууран кэбиһэр. Балтылаах быраата ону көрө улааттаһара дии.

Устулдуоннуу сылдьан наада буолуо диэммин, хоһун онгосторугар гуашь, киистэ нобурун, "Герои - пионеры" улахан хордуон комплеги ыппыппыттан бары дьибэнэн үөрбүттэрин кэпсээбитэ.

Кинини үлэтин кэмигэр да, сынбаланҕа дьибэтин таһыгар да элбэхтик көрөөччүбүн, сэрбэгэһээччибин. Чугас аймабым, эдийийим курдук олус истингик кэпсээтэччи, сүбөлээччи, көмөлөһөөччү. Смертина Константиновна бу күннэргэ тийиэн кэлбитэ буоллар, ыам ыйын 19 күнүгэр Бүтүн Союустуагы пионерскэй хамсааһын 100 сыллаах үбүлүүгүр Ньурба оройуонун Бочуоттаах Пионер аатын аныахтар эбитэ буолуо.

Ол курдук, Ньурба 1 №-дээх оскуолатын оҕолоро атахтарыгар туралларыгар, дьонун киһи буолан итиллэн тахсалларыгар, үөрөбүри, наука эйгэтигэр, норуот хаһаайыскыбатын араас салаатыгар чулуу үлэһиттэринэн биллибит элбэх киһи ааттанар буоллахтарына, кинилэр олохторугар старшай пионер баһаатай Смертина Константиновна Анисимова биллэр-көстөр үтүөлөрдээх! Мин санаахпар, ол сағанаагы оҕолор, билигин сааһарбыт дьон, биһиги көлүөнэ дьонно, кини сырдык аатыгар сүгүрүйүбүт уонна кининэн киэн туттарбытын биллэрэбит!

Оттон тус бэйэм мин 60-н тахса сыл 1959 сыллааха киниттэн бэлэхтэнип кыһыл хаалтыстаах кыыс, кини көмөтүөнэн, сүбэтинэн эмиэ пионербаһаатай аатын 1961 сылтан 1970 сыллааха диэри чибэстээхтик сүгэн, кырдык киэн туттабын диэн бу 100 сыллаах үбүлүүгэ арааппарбын аныыбын.

Валентина Давыдовна ФЕДОРОВА,
педүлэ бэтэрээнэ,
"Отличник образования РС(Я)",
"Отличник социальной службы РС(Я)",
"Дети Саха - Азия" фонд стипендиата,
5 оҕо ийэтэ,
20-чэ сиэн эбээтэ,
"Матери России" Ньурбатаагы салаатын сөбүрөөсөдээтэлэ.

77 сылын бэлиэтээтибит

Эйэлээх олохло төннөн эйэлээх олобу тутуспут бэтэрээнэрбитин биниги көлүөнэ дыон сорохторун да буоллар үчүгэйдик өйдүүбүт. Кыайыы бырааһынныктарыгар бойобуой мэтээллэрэ, уордьаннара түөстэригэр кылабачыйан уроктарга, көрсүһүүлэргэ ыгырыллан кэлэн кэспир буолаллар. Сталинград уоттаах сэринтин ааспыт Николаев Николай Григорьевич, Курский тобойго хорсундук сэриилэспит, бааһыран сэрии инбэлиитэ буолбут Иннокентьев Федот Иннокентьевич, 9 немец снайперын суоһарбыт - геройга тэннээх, "Албан Аат" 3-с истиэпэннээх, "Отечественная война" 1 истиэпэннээх уордьаннардаах, элбэх бойобуой мэтээллэрдээх Семенов Николай Иванович, Берлингэ тийиэ фашисткай халабырдыттары хампарытыспыт Иванов Михаил Романович, Япония милитаристарын утары сэрии буйуна Иванов Алексей Матвеевич, Николаев Дмитрий Романович, артиллерист-минометчик, "Кыһыл сулус", "Отечественная война" уордьаннардаах, "Хорсунун иһин" мэтээллэр кавалера, өстөөбү уорабайыгар тийиэ кыдыксыбыт хорсун буйун Павлов Дмитрий Васильевич, сэрии ыар сылларын санньыларыгар сүкпүт Николаев Степан Алексеевич, Николаев Николай Николаевич, Филиппов Михаил Семенович уо.д.а.

Кинилэр, төһө да ол кэмнэ, саха дыонун сэмэй майгытынан ыһа-тобо кэпсээбэтэбэт, биридэ эмит сэрии алдьархайын аһабыстык быктаран кэпсээн ааспыттарын дуораана иһиллэн аһар. Биниги дыоммут Саха сириг түгэбүтүн, үрэх баһыттан кыйыраах тийиэн кыргыһыы хонуутугар кимтэн да итэбэс сэриилэспэтэхтэрин бойобуой суоллара туоһулуур.

Тыылга оҕо, дыактар, кырдыбаастар хаалан туох баар күүһү Кыайыы туһугар диэн үлэһэбиттэрэ. Ол ыар кэмнэр тыыннаах туоһулар билигин тыыл бэтэрээннэрэ,

сэрии сылларын оҕолоро буолаллар. Тыыл бэтэрээннэригэр Иванова Евдокия Максимовна, Данилова Акулина Семеновна, Семенов Дмитрий Макаровичка бу иннинээби күннэргэ нэһилиэк дыаһалтатын үлэһиттэрэ истинник эбэрдэлээн туран оройуонтан, нэһиликтэн өйдөбүннүк бэлэхтэри, эбэрдэ суруктары туттарбыттар.

Култуура киинин саалатыгар оҕочоос кэмнэриттэн аас-туор олох ыар тыыннарын эт тириилэринэн билбит сэрии сылларын оҕолоругар бары тэрилтэлэр көмөлөрүнэн бэлэмнэммит итии астаах чэйдээх остуол тула олорон кинилэргэ анаммыт эбэрдэ кэнсэри дуоһуһа көрдүлэр. Василий Николаевич истинник эбэрдэлээн өйдөбүннүк бэлэхтэри, эбэрдэ суруктары туттартаата.

Үлэ бэтэрээнэ, элбэх сиэн эһэтэ, хос эһэтэ Иннокентьев Алексей Александрович оҕолорго, ыччакка кэс тылын эттэ. Хас биридидибит үлэни өрө тутан үлэһээтхиптинэ дойдубут өссө сайдыа, билииниүрүбү, үлэни дүөрөлөөн үлэни тэрийиэххэ, үлэттэн астыныы баар буолуохтаах диин түмүктээт. Алын сүһүөх үөрэнээччилэрэ хореограф Айыына Николаева "Дети войны" музыкальной дьүһүйүүтүн, "Ол этэ уот сэрии..." Екатерина Саввинова туруоруутугар инсценировка, онтон да атын харабы үөрдэр, кулгаабы сымнагар биһирэбиллээх нүөмэрдэри көрдөрүлэр. Сэрии сылларын оҕолоро хаһан да уоттаах сэрии буолбатын, кэнчээри ыччаттарбыт хаһан да аас-туор тийиммэт-түгэммэт, хоргуйуу кэмнэрин билбэттинэр диэн баба санааларын эттилэр.

Нэдиэлэ устата оскуолаба, уһуяанга патриотическай ис хоһоонноох уроктар ытылыннылар, бэтэрээннэри кытта көрсүһүүлэр буоллулар.

Мантан аллараа Улуу Кыайыы күнүгэр анаан бири дойдулаахтарбыт суруйбут хо-

һооннорун аабын.

Л. АНДРОСОВА.

КЫАЙЫНЫ АБАЛБЫТТАРА

Кытара умайар уот кыһыл,
Кытыаста тэлээрэр былаабы,
Күөрэчи тутаннар салааттар,
Кыайыны көтөбүн кэлтэрэ!
Умайар-оруйар уот сэрии,
Уньуктаах ул-уһун сылларын,
Усталаах-туоратын тухары,
Устубат таптала суулааннар,
Өстөөхтүт килбэйэр киинигэр,
Өргөһөн олоһу сиригэр,
Эрэйстэх үрдүгэр туруоран,
Өрөгөй үөрүүтүн билтэрэ.

Кытарар хаанынан тэлээнэн,
Кытыастар уоттарга умайан,
Куораттар буорунан көмүллэн,
Колхозтар имири эстэннэр,
Салааттар өһүннээх өстөрүн,
Өрүтэ күрдүрэн биэрэрэ,
Өстөөбү өлөрөр-өһөрөр,
Өс санаа оруйан кэлэрэ!
Сүүһүнэн омуртар мустаннар,
Санньаттан өйөөһөн-өйдөөһөн,
Сэриини күөдүттүт өстөөбү,
Сурдугар самнары көттөрө!

Кыайыны көтөбүн кэлтэрэ,
Эйэлээх олобу тутуһан,
Күннэри-түүннэри үлэлээн,
Олобу уһансан бартара.
Сэриигэ, үлэбэ дьорууйдар!
Самньат саргылаах эбиттэр!
Сир дыон бааларын тухары,
Ааттара ааттана туруоба!

Т. НИКИФОРОВА.

КЫАЙЫ ЧОРООНО

Улуу Кыайы Тойон чороонун
Уруйдаан күөрэчи тутуохха!
Албан ааттаах саха буйуунун

Айхаллаан тойукка тойууохха!
Тойуохха, бойобуой суолларын,
Тостубат, самньат кыахтарын.
Ураанхай чулуу уолаттарын
Уот сэри хорсун салааттарын.
Өлөрөр, өһөрөр өстөөххө
Өксүөннээх ардабы куттуккут,
Үөн өйдөөх сатаба мөбөйгө
Өргөстөөх үгүүнүн түспүккүт.
Кизэн халлаан нэлэмэн ньууругар
Күн уотун сырдыгын бэлэхтээн
Эйэлээх олобу уһансан
Эрэттэр эргиллэн кэлбиккит.
Кэм-кэрдийи ааспытын да иһин
Умнубат буолуохпут биһиги,
Үйэлэр тухары санаахпыт!
Кизэн тутта ааккытын ааттыахпыт!

Арылы Кустук.

СУОХ БУОЛЛУН СЭРИИ !!!

Харааста саныыбын ааспыты...
Хаарыаннаах сирбитин куорхаллы,
Халлаантан алдытар аалланан
Гитлер уот сэрии аспытын.
Сибээки умнастын тууруды
Силистин умсары уурталыыр,
Сизмэх кыыл тиристин сүлэрдийи
Сирбитин сэттээтих сэймэктиир.
Сирилээн сибинисэ буудьдалар
Сиритэ-хайыта тытаннар,
Симэхтин кырыһын тиэртэлиир
Сир халың буордарын түөртэлиир.
Сир Ийэ хаанынан илгистэн,
Уордайа ыңчыктыыр ингизтэ.
Сизхисити уорбатын урдүттэн,
Уорабай сиригэр үүрбүтэ.
Баастара чэрдийэ оһуута
Быйаңы маанылыгы ыспыта,
Байылыат олобу уһаара
Балысан кэһиитин ууммута.
Атааннаах алдыархай төрүөтэ,
Аан Дойду үрдүнэн суох буоллун!
Алдатан төлкөнү түнгэрэ,
Аргыардаах уот сэри суох буоллун!!!

Айаалла,
Хорула.

– Патриоту итии –

Уһуяаннар бастакы сорукпут

Муус устар 27 күнүгэр 1922 сыллаахха билинни Саха сириг историятын сабалаабыт Саха автономнай Сэбиэскэй Социалистическай Өрөспүүбүлүкэтин тэрийэр туһунан быһаарыы ылыллыбыта. Ол сылттан биниги Сахабыт сирэ сайдан, чэчирээн барбыта.

Оҕо төрөөбүт дойдутун иэйиитэ саамай чугас дыонугар таптальттан сабаларан. Төрөөбүт дьизэ-уота, саастыылаахтарын кытта бодуруһан улаатар уһуяана, төрөөбүт айылҕата - бу барыта төрөөбүт дойдута.

Оҕону майгы-сигили өтүтүн, дойдубут патриотун иитэргэ, төрөөбүт дойдубутун ааспыт уонна билинни туругун билиитин сайыннарарга, биниги оҕо саадыгар уһулчулуулаах патриотическай иитиигэ бастакы сорукпут буолар.

Билинни бириэмэбэ биниги оройуонмутугар 23 уһуяан, 8 оскуола иннинээби группалардаах оскуола Ньурба оройуонугар үлэһит тураллар. Бу үөрэх дьылын сабалаһыттыгар Арасыйыла норуоттарын искусствотын уонна културунай нэһилиэстибэтин сылыгар, Саха

буолар.

Муус устар 3 күнүгэр Ньурба драматическай тыйаатырыгар оройуоннаабы үлэһиттэр кэлэктииптэрин музыкальной-художественнай испэктээк күрүбэ ыгылыһа. Көрүү түмүгүнэн:

1 миэстэни - Антоновкатаабы "Ромашка" уһуяан кыайыта, "Харанҕа тыкпыт сырдык" дьин испэктээк туруоран.

2 миэстэни - Антоновкатаабы "Бирик" уһуяан П.А. Ойуунускай, Суорун Омоллоон кэпсээннэригэр олобуран "100 сыллаах улуу былаан" дьин музыкальной-художественнай композиция туруоран;

3 миэстэни - Ньурба куорат "Кэскил" уһуяана, "Холкуос олобо" дьин туруорууһунан.

Уһуяан сүрүннүүр иитэччилэрэ саха остуоруйаларын куйаар ситим нөҥүө кэпсээбиттэрэ, аахпыттара. Сэбиэдиссэйдэр Семен Данилов "Саха саната" дьин хоһоонун социальная ситимнэргэ аахпыттара. Иннэ гынан Ньурба оройуонун оскуолаба кириэн иннинээби үөрэхтэһин методическай мунһууһун толорбуттара.

Патриотическай ырыалары толорор уһуяан салааааччыларын ансаамбыллара тэрилибитэ, бастыкы ырыалара буолар Сергей Васильев тылларыгар Валерий Платонов музыкатыгар "Кизэн Ньурба куората".

Ыам ыйын 6 күнүгэр Ньурба куорат "Кэскил" уһуяаннаах оройуонмут Аба баһылыга А.М. Иннокентьев оскуола иннинээби үөрэһири бэтэрээннэрин үөрүүлээх быһыыга-майгыга эбэрдэлээтэ, Саха өрөспүүбүлүкэтэ тэрилибитэ 100 сылыгар тахсыбыт үрүн көмүс бэлэлэри туттарда. Ол күн бэтэрээннэр босхо К.Д. Уткин аатынан түмэлгэ сылдьан олус кизэн-куон ис хоһоонноох гид кэпсээнин иһитилэр, маастар-кылааска кыттан үөрдүлэр-көттүлэр.

Ити курдук Ньурба оройуонун уһуяаннара Саха сириг Автономията төрүттэммит 100 сылыгар аналлаах бары өрөспүүбүлүкэтэбэ, оройуоннаабы тэрэһиннэргэ көхтөөхтүк кытталлар.

Е.В. КИРИЛЛИНА,
МКУ "УОНР"
дошкельнай өтдөл
салыйааччыта.

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПРОЕКТЫ РОССИИ

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ

Осмотр населения на передвижном мобильном комплексе

14 марта в рамках проведения семейного праздника "Оладушки на столе-ладушки в семье" Нюрбинская ЦРБ провела медицинский осмотр населения на передвижном мобильном комплексе в площади Ленина. Проведены такие исследования, как: антропометрия, спирометрия, ЭКГ, экспресс диагностика на определение сахара, холестерина, забор крови на антитела к COVID-19 и осмотр терапевта.

По итогам медосмотра ИФА прошли - 152, ЭКГ - 23 и экспресс анализ - 55 человек.

Мобильный лечебный-профилактический комплекс "Диагностика" был закуплен в рамках национального проекта "Здравоохранение". Проект призван обеспечить качество и доступность медицинской помощи на первом уровне системы здравоохранения.

Мобильный комплекс является передвижной поликлиникой для обслуживания пациентов в отдаленных сельских поселениях. В машине есть тонометр, электрокардиограф, автоматический анализатор гемоглобина, глюкозы и холестерина, анализатор мочи, аппарат для спирометрии и пульсоксиметрии, стетоскоп, весы с ростометром, кольпоскоп, укладка для оказания скорой медицинской помощи, холодильник для хранения лекарственных препаратов, шкаф сухожаровой. Компьютеризированное рабочее место позволяет заполнять все необходимые медицинские документы в электронном виде и отправлять в общую базу данных. Данные комплексы обеспечивают возможность проведения лечебно-профилактических мероприятий выездным бригадам врачей в отдаленные населенные пункты.

Нюрбинская ЦРБ.

- Редакция почтата -

Сааскы сэргэх тэрээһиннэр интэринээт дьиэбэ

Саха Автономията уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтэ тэрриллибитэ өрөгөйдөөх 100 сыллаах үбүлүөйүн көрсө В.А. Петрова аатынан Ньурбатаабы улуустар икки ардыларынаабы кырдыбаастар уонна инбэлииттэр интэринээт дьиэ инигэр 2020 сылтан хамсык дыага туруоруулар аралдьыгар-сэргэхситэр тэрээһиннэр урукку халыбынан иһирдэ буолбатахтара иккис сылын ааһан үһүс сылыгар барда. Арай онлайн-халыбынан ытыллар даҕаны, этэргэ дылы "реальнойдык" сэргэхситэр алтыһы суох буолан, аҕам саастаахтарга эстетическэй дуоһууу дуона суох. Арай биэр үчүгэйэ дьин олохтоох радиолар буолламыт, Аҕа Дойду көмүскээчилэрин күнүн уонна Аан Дойдутаабы кэрэ аҕардар күннэрин радиопередача нөҥүө, ол эбэтэр син биэр онлайн халыбынан тэрээһин буолбута.

Ол эрэн, хомойуох иһин өр кэмнээх кэтэһиилээх САССР тэрриллибитэ 100 сылын көрсө үрдүк таһымнаахтык ытыахтаах, ити кэмнэргэ аһыллыахтаах этибит даҕаны, ыарыы үкээт хааччахтаһыы эрээсимигэр үтүрүйтэрэн эмиэ онлайн халыбынан радио нөҥүө ытыарга күһэллэһибит. Ол эрэн, маныха, хата диэбиккэ дылы Ньурбатаабы радио диктора Егор Михайлов аҕам саастаахтарга икки илиитинэн уунан көмө-ньыма буолан тэрээһинмит үрдүк таһымга ытылыһына. Түгэниэн туһанан Ньурба куоратын үрдүк таһымнаах тэрээһиннэрин ытыааччытын Егор Михайлова интэринээт дьиэ кэлэктибин аатыттан барҕа махталытын биллэрэбит.

Үлэ, Эйэ уонна Күөх Маай бырааһынньыга

Быйылгы Күөх маай бырааһынньыгынан Антоновкатаабы А.Я. Овчинникова аатынан "Түһүлгэ" нуоруот айымньытын дьиэтин кэлэктиибэ Кыайыы скверигэр бэрт чабылхай кэнсиэртээх кэлэн кииргэтин аастылар. Санаатан эттэххэ, бу айар кэлэктиип кырдыбаастар интэринээттэрэ хайа аһыллыабыттан кэрэ кэлсэн кэһиллээх, ыллам ырыа ымыылаах, ураты сырдык иэйиини бэлэтир күндү ыалдьыт быһытынан сылдьан, ыллаан-туойан аҕам саастаахтар махталларын ытыахтарын ылылар. Ол сүүрүн туоһунан интэринээт дьиэ аҕам саастаахтар барҕа махталларын биллэрэн тураннар үгө санаа үтүмэнин, кэрэ санаа кэрэхсэбилэн бу айар кэлэктиипкэ аныыллар.

Улуу Кыайыы 77 сылын көрсө

Улуу Кыайыы күнүн көрсө, урут уруккаттан аҕам саастаахтар сүргэлэрин көтөбөр, кэлэр өттүгэр сырдык сүүрээни саҕар, ураты кэрэ-бэлиэ эйгэни олохтуур Ньурбатаабы көһө сылдар драматическай тыйаатыр кэлэктиибэ быйыл даҕаны Улуу Кыайыы 77

сылынан Кыайыы скверигэр бэрт сэргэх тэрээһини бэлэхтээн ааста. Ол курдук, Александра Кривоногорицына салайааччылаах, Борис Борисов, Майя Слепцова уонна да атын чабылхай талааннаах элэр артыыстардаах айар холбоһук кэнсиэртэ, быйыл даҕаны, хаһаангытааҕар да бэрт үрдүк таһымнаахтык буолан ааста. Киһи манна ордук сэргии көрөрө дьин репертуардарын санаттан саҕатык, сонундук аттаран туруоран, тупсаран дьон сэһэриитигэр күүскэ үлэлииллэрэ ордук хараха бырабыллар.

Ордук чабырбаһынан фольклорнай монтаж онорбуттара аҕам саастаахтар болҕомолорун уонна кэрэхсэбилэрин ылын ылла. Санаатан эттэххэ, Аан Дойду тыйаатырдарын күрээтэригэр чабылхай ситиһиллэммит Дьоккуускайдаабы П.А. Ойуунускай аатынан Саха тыйаатырын холбоһугун кэлэктиибэ бу Ньурба драмтыйаатырын базатыгар уһуйуллан кынат-куорсун аннынан үрдүк чыпчаалы дабайыт айар кэлэктиип буолар. Түгэниэн туһанан бу сотору кэмнэн үлэбэ киириэхтээх Ньурбатаабы драмтыйаатыр сана таас ураҕайга киирэн, өссө да үрдүк таһымнаах премьералары көрдөрүө дьин Ньурбатаабы аҕам саастаахтара сүһүөхтээх бэйэлэрэ сүгүрүйэн, хоолдуктаах бэйэлэрэ хонгуйан барҕа махталларын биллэрэн туран долгуйа, кэтэһэ-эрэнэ хаалаллар.

Улуунун салалтата интэринээт дьиэбэ Улуу Кыайыыны чабылхай бырааһынньыгы көрсө

Хас сыл ахсын Улуу Кыайыы күнүн көрсө улуус салалтата уонна Ньурба куоратын дьаһалтатын кэлэктиибэ, интэринээт аҕам саастаахтарын чабылхай кэнсиэртээх кэлэн бэрт үөрүүлээх-көтүүлээх, ону ааһан өрөгөйдөөх быһыыга-майгыга бэрдэлээн аһар үгө үгэстээхтэр. Бу да сырыыга ол сиэртэн туораабакка төһө да күн-дьыл ардаһынан-хаарынан силбиэтэһинэр, бу тэрээһин, улууспут салалтатын кыһамньытын бэрт үрдүк таһымга буолан ааста. Тэрээһин бу сырыыга, аҕам саастаахтарбыт көрөлөрүгэр табыгастаах буоларын курдук куорпук параднай киири аанын чугаһыгар буолан ааста. Аһыллытыгар интэринээт дьиэбит кэлэктиибин кэрэ аҕардар, урукку кэмнэри санаатан, бэрт үгүстүк Кыайыы күнүн тэрээһиннэрин кииргэппит "Смуглянка" үгкүүнэн чабылхайдык саҕалаатылар. Кырдыга даҕаны, бу интэринээт дьиэбэ Аҕа Дойдуну көмүскүүр икки сэрйи кыттыылаахтара уонна сүүһүнэн аабыллар Улуу Кыайыыны уһансыбыт, тыыл, үлэ бэтэрээннэрэ, сэрйи

сылын оҕолоро олон ааспыттара, билигин да олоһолор. Балартан билинги кэмнэ 4 тыыл бэтэрээнэ, 18 сэрйи оҕолоро бааллар. Онон бу тэрээһин аҕам саастаахтар дьиэлэригэр суолтата сүткэн.

Улууспут Аҕа Баһылыга Алексей Михайлович Иннокентьев, САССР тэрриллибитэ 100 сыллаах үбүлүөйүн көрсө улууска араас хабааннаах үлэлэр ытыллалларын кылгастык билиһиннэрдэ, билигин буола турар быһыыны-майгы түгэннэрин санаатта уонна бэл бу айылбабыт ытыр дьин, күн-дьыл туругун бэлиэтээн этэн аһарда. Оноуоха, бу этиһини истибит курдук, Аан айылбабыт кылгас кэмгэ иһийэн ылан, чэ тэрээһиннитин аҕам саастаахтар тустарыгар мэхэйдэбэппин диэбитти, Үрдүк мэнэ халлаамыт астан ылбытыгар Үрүг Аар Тойоммутугар махтанабыт эрэ.

Ньурба куоратын дьаһалтатын баһылыга Александр Иванов, улуус баһылыгы социальнай боппуруостарга солбуйааччы Анна Уларова, улуустаабы бэтэрээннэр сэбиэттэриттэн Николай Николаев, Татьяна Олессова, урукку бэтэрээн салайааччыларбыт Валентина Котоконова, Маргарита Николаева, бэтэрээн бырааспыт Октябрина Кузьмина, интэринээт аҕам саастаахтарыгар Улуу Кыайыы 77 сылынан бэрдэлээн туран, ыарахан хамсык кэмнэн этэннэ туораан эрээбит, онон бу хамсыгы эмиэ кыайахтаахпыт дьин буолбутугар, аҕам саастаахтарбыт сүргэлэрэ көтөбүллэн, сирэйдэрэ биридэ сырдык түстэ. Ону тэнэ, ытыл быһыынан үрүг күммүт тыган ылла.

Бу чабылхай тэрээһингэ, бэрт үгүс ырыа ыллана, 1945 сыллаабы Кыайыы күнүн санааттан, кэлбит ыалдьыттарга анаан сылабаардаах үттээх итии чэй, ону тэнэ салаат гречкэ хааһыта тэрилиннэ. Маныха кэлбит ыалдьыттар, тэрээһини ытыааччылар бары астынан үөрэн-көтөн, тарҕастылар.

Түгэниэн туһанан, Улуу Кыайыы күнүн интэринээт дьиэбэ үрдүк таһымнаахтык ыппыт, улууспут салалтатыгар Алексей Михайловичка, куорат дьаһалтатыттан Александр Игнатевичка, администрацияттан Анна Уларовага, бэтэрээннэр сэбиэттэриттэн Татьяна Олессовага, "Кыталык" култуура дьыбарыһын салайааччытыгар Максим Викторовичка, алгысчыт Иван Ивановичка, бэтэрээн салайааччытыгар Валентина Никифоровнага, интэринээт дьиэ салайааччыта Изамира Федосьевага, тэрээһини иилээн-саҕалаан тэрийибит биллэтиэкэр Светлана Герасимовнага интэринээт дьиэ профкома уонна кэлэктиибэ барҕа махталын тиэрдэр.

Григорий СЕДАЛИЩЕВ, В.А. Петрова аатынан Ньурбатаабы улуустар икки ардыларынаабы Кырдыбаастар уонна инбэлииттэр интэринээт дьиэлэрин култуурага тэрийээччитэ.

Иам ыйын 13 күнүгэр академик В.Н. Иванов аатынан Дьаархан орто оскуолатыгар Дьэ кэргэн Аан дойдутаабы "Дьэ кэргэн кэмэ. Кэм - дьэ кэргэнгэ" (Время семьи. Время - семье) күнүн чэрчитинэн "Аҕа итэр үөрэбэ - уол оҕо сирдыт сулуһа" дьин бэрт сэргэх тэрээһин буолан ааста.

Форум 6 былаһаакканы ытылыһына: "Уол оҕону эт-хаан өттүнэн эрчийи", "Уус кыһата", "Сокуон харабынан", "Байанай үөрэбэ", "Оҕону үлэнэн ийти", "Мин: бэбээ, бүгүн, сарсын".

"Уол оҕону эт-хаан өттүнэн эрчийи" былаһаакканы иилээн-саҕалаан оскуолабыт физкултуурага учуутала, элбэх оҕолоох төрөппүт В.Р. Григорьев ытыта. Кини салалтатынан "Соппуруон ооньуулар", "Чемпион аҕата" тэрээһиннэр бэрт сэргэхти ытытылыннылар. Владимир Русланович уһуһааччыта М.Н. Иванов төрүттэбит "Соппуруон ооньуулар" күрэх төрүттэммит остуоруйатын, көрүгүннэрин туһунан билиһиннэрдэ. Күрэх түгэннэриттэн хаартыскалары көрдөрдө. Иккис чааһыгар төрөппүт, олохтоох ФАП сэбиэдисэйэ, биэлэр С.С. Коношук спортсмен уоллартарын хайдах спорка сыһарбыт кистэлэннэрин сэргэттэ.

"Уус кыһата" былаһаакканы оскуола библиотэтигэрэ Никифорова Е.С. салайда. Былаһааккага саха омум быралыйар былыргытан симэлийэр кутталга киирбэккэ тыһыннаах хааларыгар, үүнэригэрсайдарыгар модун төһүү күүһүнэн буолбут өрүттэрин биридэстэрэ - тимир, мас култууратын сийлини сырдатылар. В.А. Петрова аатынан Хангаластаабы кыраайы үөрэтэр музей салайааччыта З.В. Анисимова "Сата уустара", уус-уран оҕоһуктарга Ньурба улуунун, Саха Өрөспүүбүлүкэтин маастара А.В. Афанасьев туһунан сырдатта.

А.Н. Чусовской аатынан Ньурбатаабы техникаскэй лицей технологияга учуутала Н.Е. Кучуров "Уус кыһатыгар уһууу" тиэмэнэн кэпсээтэ, тимиртэн араас оҕоһуктарынан төрөппүттэр интэриэстэрин тардыабын тарта. С.П. Алексеев-Боһуут аатынан Чаппанда орто оскуолатын производственной маастара К.Н. Александров сүүрбэттэн таһа сыл оҕолору уһуйбут баай уопутун тарбатта. Уус сатабылларын тиһиннэрин, өбүгэлэр үгэстэрин харыстааһын, кэскиллээбэ кэнэтии, үтүнү үйэтити тула кизг ис хоһоонноох кэпсэтин барда.

"Сокуон харабынан" былаһааккага саастарын ситэ илик оҕолору

- Дьэ кэргэн политика -

"Аҕа итэр үөрэбэ - уол оҕо сирдыт сулуһа" (Тимир уһаарыллан тимир буолар, уол оҕо эриллэн эр бэрдэ буолар)

кытта үлэлиир отдел инспектора, полиция майора Е.Е. Петрова уонна участковай В.Б. Захаров төрөппүттэри кытта аһаас кэпсэтии онордулар. 4 бөлөх бары сырытылар, бэйэлэрэ интэриэһигири боппуруостарын ыйыттылар. Ол курдук "Холубунай уонна административнай быраабы кэһии", "Төрөппүт хонтуруола", "Холубунай уонна административнай быраабы кэһии иһин эппиэтинэс" туһунан араас тиэмэлэри таарыйан ыйыталастылар. Полиция үлэһитэрин сийлини хоруударын иһитэрин. Интэриэһинэй, наадалаах кэпсэтиини ыйыттыларын иһин махталларын тиэргилэр - дьин кэспиир былаһаакканы тэрийэн ыйытты оскуола социальнай педагога Пахомова С.В..

"Байанай үөрэбэ" дьин былаһааккага 3 кыттааччы бэйэлэрин тиэмэлэрин арыдылар. Сибээһэй салгыһына ыалдьыттары көрсөн сөһүргэһии буолла. Бастакынан "Булт сирэ-туома дьин тиэмэни төрөппүт, Дьаархан киин библиотэтигэтин үлэһитэ, оскуолаабы төрөппүт кэмийэтин бэрээсдээтэлэ Василий Алексеевич Ноговицын сырдатта. Бу эр дьонго эрэ буолбакка, кэрэ аҕардарга эмиэ олус наадалаах тэрилии буолла дьин бэлиэтии көрдүлэр-иһиттилэр. Иккиннинэн, "Балыгы ыраастааһын" маастар кылааһы көрдөрдө төрөппүт Терентьев И.Г., Дьаархан орто оскуолатын үлэһитэ. Иван Григорьевич аһыгар балыгы астаан түргэн-тарбан туттуунан дьону сөхтөрдө, туһалаах сүбэлэри биэрдэ.

Үһүс темабыт "Байанай күрэбэ" дьин олох интэриэһинэй ооньууну ооньуотто уонна сийлини быһааран кэпсээтэ Сидоров С.Г., Ньурбачаан уһуһаанын физкултуу-

раба инструктора. Бу бэлэмнээбит күрүбэр 10 эр киһи көхтөөхтүк кытына уонна 3 бастыг кыттааччы грамотанан наҕараадаланар чизэскэ тигистилэр. Олус бэлэмнээбдин көрдөрдө дьикх сөп уонна бэйэтин үлэтигэр бэриһиллээбин биллэрдэ. Бу былаһааккага сылдьан көрбүт-истибит бөлөх кыттыылаахтара бэйэлэрин тустарыгар туһанар санаага кэлбиттэрэ буолуо дьин эрэллээхпит. Болҕомолоохтук уонна интэриэһигиригэр иһэн, бэйэлэрэ эмиэ ыйытылары биэрэн сөптөөх эппиэти ылылар. Былаһаакка тэрээһин сонун, сэргэх, көрдөөх буолла дьин түмүккэ кэлэбит.

"Оҕону үлэнэн ийти" былаһаакканы оскуолабыт нуучча тылын уонна литературатын учуутала Н.С. Симакова салайда. Былаһаакка олус сонундук ааста. Ол курдук манна Ньурбатаабы "IT-cube" киин эр хонуун үлэһиттэрэ А.В. Кузьмин, Е.Г. Миронов, Дь.В. Николаев бэйэлэрин куруһуоктарын туһунан умсугутуулаахтык сөһүргээн төрөппүттэр болҕомолорун таргылар. Түмүктэригэр "Сайынгы оскуолага" нэһилиэккэртэн оҕолору күүтэллэрин, ааннара куруук аһаҕанын бэлиэтээтилэр. Эбэн эттэххэ, быйылгы үөрэх дьылыгар биһиги оскуолабытыттан 14 оҕо астына бу "IT-cube" дьарыктанна, бэйэлэрин билиилэрин хаҕатына. Иккиннинэн биһиги оскуолабыт туттаах үлэһитэ, уопуттаах сылгыһыт В.Е. Иннокентьев "Сылгы итиитигэр оҕону кыра сааһыттан сыһарыы" дьин тиэмэнэн олобун баай уопуттан бар дьоннуун үлэстибитэ бэйэтэ "Эһэ оскуола" буолла. Элбэх ыйытыкка хоруй бэрилиннэ. Түмүгэр Василий Еремевич эрэллээх доһорунаан, миинэр мингэтинин "Бухатырдыын" фо-

тосессиялаатылар, дьоннору хатааһылаттылар. Бүтэһик "Мин: бэбээ, бүгүн, сарсын" былаһаакка оҕолорго аналаах. Былаһаакканы саха тылын уонна литературатын учуутала М.П. Егорова салайда. Манна В.Н. Иванов аатынан Дьаархан полицейскай кылааһын уонна Н.И. Кочнев аатынан Хангалас орто оскуолатын "Юнармия" оҕо холбоһуҕа кыттыһан ытытылар. Биһиги оҕолорбут бэйэлэрин үлэһитин-хамнастарын билиһиннэрдилэр, маастар-кылаас көрдөрдүлэр. Биллэһиттэрбит эмиэ маастар-кылаас көрдөрдүлэр, салайааччылар В.В. Васильева үлэтин уопутун кэпсээтэ. Онтон оҕолор күннээбэ үлэлэрин спортсалаага волейболга табаарыстыы көрсүүһүнэн түмүктээтилэр.

Форум бу күннээбэ үлэтэ бэрт сэргэхтик уонна туһалаахтык ааста. Кыттааччылар элбэх сиһин биллэр-иһиттилэр, сонун идиэйэлэринэн үлэһиннэрдилэр, инникитин да манньк тэрээһиннэр буола туруохтарын баҕаралларын эттилэр. Түмүккэ форум былаһааккаларын салайааччылары бэйэлэрин бу күннээбэ үлэлэрин туһунан кэпсээтилэр. Форум сүнньүнэн бүтүгүнү кэм сүүрүн кыһалбарынан тула кэпсэтии барда уонна ити кыһалбары туоратыыга ханнык көрүгүннэринэн үлэ барыахтааҕа туруманна.

Т.И. ФЕДОРОВА, В.Н. Иванов аатынан Дьаархан орто оскуолатын учуутала.

Редакцияттан: Форум туһунан элбэх хаартыскалары хайһат ogninorby.rf сайттыгар уонна t.me/gazetanyurba телеграм каналыгар кигэрэн көрүг.

Хас биридн киһи олобо төһө хаары-самыры көрсүбүтүнэн буолбакка, олоххо туох суолу-ниһи хаалларбытынан, бар дьонугар ханнык үтүнү оҥорбутунан сыаналанар, ол курдук киһи олобо, кэпсэмтэх кэпсээн, ситэриллэбэтэх сэхэн... Хойутаан өйдүүбүт, бу киһи олонор ааспыт олобо үтүө да, курус да түгэнирдээбин. Ол эрэн, бука, чугас дьонно үчүгэйдик билэн эрдэхтэрэ. Чугас киһин олонор ааспыт олобун, алтыһан ааспыт үлэһиттэрин, эн-мин дэһэн, бииргэ улааныт добогторун, оҕолоругар, сиэннэригэр үтүө холобур гынан, өйдүү, саныы сырыттыһаннар диэн, ахтыы суруйан билиһиннэрэллэрэ, кини аатын үйэтигэрлэрэ, кини туһунан кэспиллэрэ олус наадалаах дии саныбын.

Олорор, үлэлиир кэмигэр бэйэтин ситиһиин кэпсээнэ сылдыбат синиик, оҥорбутунан-туппутунан айхалламат көнө санаалаах, судургу майгылаах, төһөлөөх киһи олонор ааспыта буолуой? Күн-дьыл, айылҕа кистэлэн сокуонунан аһан, уу сүүрүгүн курдук сунуһууна, дьэргэйэ устан, күрэнэ көтөн иһэрини, ара көлүнэ дьоммут, дойдуларын, дьоннорун туһугар үтүө суобастаахтык үлэлээн, тус кылааттарын киллэрсэн, айан-туган хаалларбыт үтүөлөрүн-өнөлөрүн ахтар, саныыр, үүнэр көлүнөбүэ тиэрдэр ытык иэспит.

Ньурба оройуонун сэбиэтин иһинэн "Дьэ кэргэн, ийэ буолуу уонна оҕо" салаатыгар бииргэ үлэлээн ааспыт, коммунистическай үлэ уонна тохсус пятилетка ударнига, Саха өрөспүүбүлүкэтин государственной гражданской сулуспатын туйгуна, биир дойдулаахпыт, билигин Дьокуускай куоракка бочуоттаах сынныаланна олонор Мария Николаевна Спиридонова истин иэйиһиринэн ыал буолан, оҕо-уруу тэниэтин, олобун үгүс кэрчигин эйэ дэмнээхтик олонор ааспыт, үлэһит үгүтэ кэргэнин, Баттахов Михаил Петрович туһунан, "Мишаан баара буоллар, быйыл 75 сааһын туолуо этэ. Уһун ыарахан ыарыы кэнниттэн күн сириттэн соһуччу барбыта. Үтүө суобастаахтык үлэлэбитин билиһиннэ-

рэн, аатын үйэтигэр киһи бэрт да буолуо этэ", - диэн тапталлаах кэргэнин туһунан уйдаһа кэпсээбитэ.

- Михаил Петрович Баттахов 1947 сыл атырдьах ыйын 4 күнүгэр Ньурба оройуонун Чаппанда нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан сайын айыы от үлэтигэр звеноҕа ат сиэтээччигэр саҕалаан от мустарааччы, оҕустарааччы, угааччы, онтон кэнники звено салайааччытынан үлэлээбитэ. Оскуоланы бүтэрэтин кытта аҕалара өлөн, ийэлэрэ элбэх кыра оҕолоох, эбиитин ахсыс оҕотун ыарахан хаалбыта. Ыал улахан оҕото буолан бырааттарын-балыстарын үөрэнэллэригэр, атахтарыгар туралларыгар, ыал буолан дьы-уот тутталларыгар кыаҕа баарынан көмөлөспүтэ.

Оскуоланы бүтэрээт үс сыл болуотунньуктаабыта, онтон Улан-Үдэбэ үөрэнэн, механик идэтин ылан, 1972 сылтан Ньурба эт-үүт кэмбинээтигэр кылаабынай инженеринан үлэтин саҕалаабыта. Манна кини үлэтигэр бэриниһээхтик, эппиэтинэстээхтик, санаатын ууран туран, 8 сыл үлэлээбитэ.

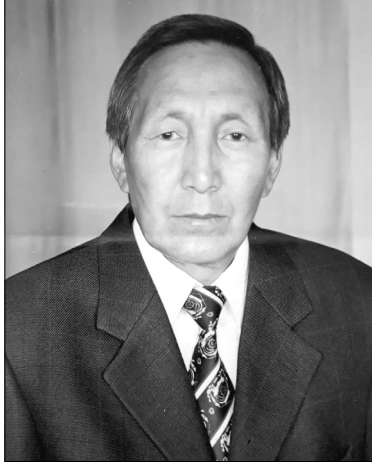
Үтүө сыахтарын тутарга элбэх сыратын уурбута. Ол сырытаҕына, мин дьонум ыалдьаннар, Чуукаарга көһөн тахсан, "Чуукаар" сопхуос кылаабынай инженеринан, дириэктэри солбуйааччынан үлэлээбитэ.

Манна эмиэ олус ситиһилээхтик үлэлээбитэ. Ханна да үлэһитин иһин сананы олоххо киллэрдэбинэ астынар этэ. Ол курдук, ууттан сапропель хостонунун механизациялаабыта, түөрт ангардаах ЗИД мотуор көмөтүнэн, от охсор-мунһар тэрили оҥорон үлэлэспитэ. Итиннэ олонор, 9х12-лээх дьэни туттан киллэрибитэ, туох баар иттигитин ситимин, уотун барытын бэйэтэ тардыбыта.

Маһынан да, тимиринэн да барыны бары оҥороро. Холо-

- Кэпсиэхпин баҕарабын -

Үтүө суобастаах олох

дильнигы, телевизоры өрөмүөннүүр.

1984 сыллаахха, ол саҕана Ленинскэй оройуоннааҕы эт-үүт кэмбинээтигэр, эдэр, кыахтаах Болдохонов Борис Андреевич диэн бүрээт уола дириэктэринэн ананан үлэтин саҕалаабыта. Кэпсээт да Михаил Петровиһы Ньурба көһөн кириэн үлэлээ диэн ыгырбытыгар, сөбүлэспитэ.

Дэ манна иккиэн, олус тапсан, суолларын-истэрин хаалларар курдук үлэлээбиттэрэ. Эт-үүт кэмбинээтэ ити сылларга толору күүһүнэн үлэлиирэ, онно оҥоһуллан ас-үөл дэлэйбитин олохтоохтор да өйдүүлэрэ буолуо. Күнгэ сайын 15-20 туюнна үтүө, 1500 киилэ сүөгэй, сөппэрээтэринэй пуунантан эбии кириэрэ.

Кыһыннары үтүө ас арааһа оҥоһуллан, маҕаһыннарга атыгыга барара. Халбаһы оҥорор сыах түөрт Бүлүү оройуонун хааччыһа. Ол курдук механизированнай буюуна, халбаһы оҥорор сыах, 100 туюнна кириэр финскэй холодильник, абочнай гараж, икки элбэх квартиралаах оҕолор дьэ үлэбэ кирибиттэрэ. Эдэр киһи салгыы куоракка үлэли баран, Михаил Петрович дириэктэрдии хаалан, ити тутуулар-

га эбии түүлээби тутар сыабы, сыһыл ферматын, олохтоох астан арыгы оҥорор сыабы, сибиинньэ ферматын үлэлэспитэ.

Киһэ 7 чааска диэри дириэктэрдирэ, ол кэнниттэн киһэ хойут 11 чааска диэри инженердыра. Ити үлэтигэр, кэлин саҕа тутуу барбатыттан, уларыһы суоһуттан Михаил Петрович аһара хомойоро.

Кэргэммин бииргэ үлэлиир дьонноро, салайар тэрилтэтин үлэһиттэрэ, өрүү үтүө тылларынан ахталлара. Үлэһиттэригэр ирдэбиллээх салайааччы этэ, ол гынан баран кинилэр тус олохторугар аһара кыһаллара. Хас биридн үлэһит олобун туох эрэ кыһалҕалаах буоллаҕына үтүө тыһынан, сүбэлээн-амалаан наар көмөлөһөргө дьулуһара. Биэс үлэһитин толору хааччылыһа дьээнэн эбии хааччыһыта. Төһөлөөх сүүрбүтэ-көппүтэ буолуой, ити тутуулар оборудованиеларын, турбаларын, батареяларын о.д.а. тэриллэрин булууга-талыыга. Өсө да элбэби оҥоруохтааҕа хааллабыта. Үлэлиир кэмигэр райсовет депутатынан, суукка сэтээтэлинэн талыллан үлэлиирэ.

Ити курдук, бэйэтин доруобуйатын харыстаммакка үлэлээбитэ, ол сылдьан, сүрүбүнэн эмискэчи ыалдьан хаалан, Дьокуускайга көһөн кэлбиһит. Эмтэниэххэ, оҕолору эмиэ үөрэттэриэххэ наада этэ. Кэлин арыый аҕай буолан, Дьокуускайга Федеральнай казначыһына салалтатыгар араас дуоһунастарга 10 сыл үлэлээбитэ. Доруобуйата мөлтөөн, уонтан тахсата инфарктаан, биэс төгүл сүрүбэр операцияламмыта.

Бу туһары аҕабыт, кэргэммин барахсан хаһан да санаатын түһэрбэтэ. Олоххо тардыһытынан, дьулуурунан, кытаанах санаатынан олоһубута. Манна барытыгар көмөлөспүт, аанһал курдук саныыр киһибиһигэр Романова Татьяна Анатольевнаҕа махта-

лым мунура суох.

Тапталлаах кэргэмим, миэхэ ураты истин сыһыаннааҕа, кэлин дьэтигэр олонор, үлэбэр барар бар соммуон кэтэрдэн, кэлэрбэр аанга көрсөн соммуон уста тоһуйара. Наар үөрэ-көтө көрсөрө. Оҕолоругар мэлдьи сүбэ, өйөбүл буолара, оҕолорум амарах аҕа тапталын билбит дьоллоохтор. Сиэннэриттэн күнэ-ыйа тахсара, ханнык сиэнэ туох диэн миннигэстик сангарбытын кэспии тоһуйара. Дьэтигэр үлэни төһө кыалларынан чэлпэтэ сатыыра, ол курдук даачабытын ити-тымныы уулаан, теплицаҕа шланганан сылаас ууну сүүрдэр оҥорон, биздэрэнэн ууну тастарбат этэ - диэн, кэргэмнинэн өйдөһөн, өйөһөн, дьоллоох олобо олонор ааспыттарын ахта санаан, кэпсээнин түмүктүүр Мария Николаевна.

Олоххо үтүө да, мөкү да өрүт арыаллаһар дииллэрини, Мария Николаевна хомойоро баар, кэргэммин Михаил Петровиһы, үлэһит киһи быһыытынан үрдүктүк сыаналаан, 2014 уонна 2017 сыллардаахха, "Ньурба бочуоттаах олохтообун" аатыгар түһэрбиттэрэ өйөмөтөбүттэн.

Бииргэ үлэлээн, салайан сылдыбыт Болдохонов Борис Андреевич суруйбут характеристикатын, чахчы үлэтигэр бэринилээбин, эт-үүт кэмбинээтин сайдыытыгар элбэби оҥорбутун тоһуйлуур докумуон куопуяларын, билингэнгэ диэри өйдөбүннүк курдук, кичэллээхтик ууруна сылдыра, оҕолоругар, сиэннэригэр холобур оҥостор.

Ити курдук, түөрт оҕолорун көрсөн, сэттэ миннигэс сиэн тапталын билэн, дьоллоохпун дэһэн, чистээхтик олонор, үтүө суобастаахтык үлэлээн ааспытын билигин, уолаттара, сиэннэрэ салҕаан, үтүө киһи аатын ааттаһахтара, ситэрбэтэбин ситэрбэттэрэ.

Билигин Мария Николаевна оҕолоро, сиэннэрэ бэйэлэрин тапталларыгар утуттан, нус-хас олоһоругар кыһаллан, сүбэ-соргу ылан, ийэ барахсан сүрүбүн сымнаталлар.

Валентина САРТАЕВА-ВАСИЛЬЕВА. Дьокуускай.

- Сонун -

Уолаттарбытын аармыйаҕа атаардыбыт

Ыам ыйын 13 күнүгэр Ньурба Олонхо дьэтигэр аармыйаҕа барааччылары алгыһынан атаарыы буолла. Мартынов Дьулустан Андреевич, Игнатьев Денис Владиславович, Николаев Айсен Юрьевич, Михайлов Роман Алексеевич, Григорьев Николай Александрович байыаннай сулуспаҕа ынырыллан, ытык иэстэрин төлүү барыахтара.

Үгэс быһыытынан ытыллар тэрээһингэ улуус баһылыгын социальнай боппуоростарга солбуйааччыта Анна Михайловна Уларова, СӨ Ньурба улуһунааҕы байыаннай комиссара Леонид Лукчи Иванов, Ньурба оройуонун ыччат бэлиитикэтин салаатын салайааччыта Валерия Гаврильевна Владимировна, тья хаһаайыстыбатын бэтэрээнэ, аҕам саастаах Иван Ильич Николаев ытык иэстэрин төлүү барааччылар эт-хаан эрэттүнэн буолбакка, өй-санаа өттүнэн сайдан-ситэн дойдуларыгар эргиллэн кэлэллэригэр анаан кэс тылларын эттилэр.

СӨ үөрэбириитин туйгуна Сухарина Валентина Егоровна сиэри-

туому тутуһан аармыйаҕа барааччыларга анаан алгыс оҥорон хас биридиллэрин арчылаата, итин үгүтээх чэйинэн, сылаас алаадынан күндүлээтэ.

Аармыйаҕа сулуспалыы барааччы Дьулустан Мартынов:

- Саас призывной хамыһыһы ааһаммыт, ыам ыйын ортоҕо Ийэ дойдубутун көмүскүү, ытык иэспитин төлүү баран эрэбит. Аармыйаҕа уол оҕо эр киһи быһыытынан сулуспалыахтаах дии саныбын. Билиги аймактарга элэрбиттэн саҕалаан улахан аҕаардара аармыйа кэккэтигэр сулуспалаабыттар. Эдэр киһиэхэ аармыйаҕа сулуспалааһын эргичи туһалаах дии саныбын. Бэйэм саастылаахтарбар Арасыйы аармыйатын кэккэтигэр сулуспалыыларыгар ынырабын, - диэн санаатын үлэһиннэ.

Уолаттар этэнгэ сулуспалаан, дьиннээх эр дьон буолан ситэн-хотон дойдуларыгар эргиллэн кэлиэхтэрэ диэн санаалаах түмүктүүбүн.

Антонина СЕМЁНОВА.

- Россельхознадзор Саха сирин салаата иһитиннэрэр -

Хабаровскай кыраайга көтөр кыылга грип্প ыарыыта көһүннэ

Россельхознадзор Саха сирин салаата биллэрэр, бу сыл муус устар ый 19 күнүгэр ФГБУ Приморской межобластной ветеринарной лаборатория чинчийитин түмүгүнэн синантропнай көтөргө үрдүк таһаарылаах патогеннаах көтөр кыылга гриппп ыарыыта көһүннэ. Көтөр өлүгүн Хабаровскай кыраайга, Комсомольск на Амуре куоракка булбуттар.

Бу вирус 100 кыраадыстан үөһэ ититэххэ сонно тутта өлөр, онтон тонгордоххо 300 хонунан өлөр, ону туһунан көтөр түтүгэр 100 хонук, ууга 90 хонук бэйэтин сутуйар кыабын сүтэрбэт. Вирус улахан куттала диэн биологическай көрүгүн тулалыыр эйгэ дьайытыттан көрөн уларытыан сөп.

Бу көстүбүт түбэлтэнэн си-

бээстээн, Саха Сирин олохтоохторун сэрэтэбит уонна санатабыт, көтөр кыыллар миграцияларыгар болҕомтону ууруу үрдүк буолар, тастан кириии аһы-үөлү, көтөрдөрү уонна көтөрү итигиет ветеринарнай сулуспаттан көһүллээх эрэ аҕаалабыт, көтөрү иитэр хаһаайыстыбалар туора дьону бэйэбит хаһаайыстыбатыгар киллэрбэккит.

Сааскы көтөрү бултааһын сезона саҕаламмытынан Россельхознадзор Саха сиринэҕи салаата сэрэтэр, бултааһын быраабылатын уонна тус гигиена быраабылатын хайаан да тутуһуохтаахпыт.

Өлбүт көтөрдөр өлүктэрин буллахытына, тас уонна ис турругар уларыһылаары көрдөхтүнэ булгуччу ветеринарнай сулуспаларга эбэтэр Россельхознадзор Саха сиринэҕи са-

лаатыгар биллэрэбит.

Көтөрү эбэтэр ис уорганнары тиэйиини кылгас болдоххо ытагаллар. Боруобаны герметичнай целлофановай пакекка, пластикавай иһиккэ угуохтаахпыт. Тизрдии 24 чаастан ордук уһатыллыбыт буоллаҕына, патологическай матырыйаалы тоһорулар. Боруобаны Россельхознадзор Саха сиринэҕи салаатыгар бу аадырстарынан тиксэриэхитин сөп:

- Дьокуускай к., Некрасов уул, 2 а;
- Мириной к., Ленин уул, 5;
- Нерюнгри к., Дружба народов уул., Д. 29;
- Аллараа Бэстээх, магистральнай, д. 2, эбэтэр билсэр нүөмэргит 8 (4112) 40-14-32.

Государственной инспектор ТИПАНОВ В.Д.

- В республике -

Голосуйте за благоустройство территорий

В Якутии продолжается онлайн голосование по выбору общественных территорий, подлежащих благоустройству в первоочередном порядке в рамках реализации регионального проекта "Формирование комфортной городской среды".

Онлайн голосование проходит в 17 муниципальных образований республики. На текущую дату в голосовании приняло участие более 22 тысяч че-

ловек. Это 34% от установленного плана. Наиболее активно в голосовании приняли участие жители Таттинского, Сунтарского и Амгинского наслегов. Низкая активность наблюдается в городах Якутск и Алдан, также в поселке Нижний Курамах.

Между тем, Якутии рекомендуемое расчетное количество граждан, участвующих в голосовании, составляет не менее

59,5 тысяч человек. Главой республики Айсеном Николаевым установлен более высокий показатель - 65 тысяч человек.

Голосование завершается 30 мая 2022 года. Принять участие в онлайн голосовании может любой каждый гражданин России в возрасте от 14 лет по ссылке <https://14.gorodsreda.ru>.

Пресс-служба Главы РС (Я) и Правительства РС (Я).

— В республике —

Михаил Николаев: Карта жителя Якутии приносит много пользы в повседневной жизни

Первый Президент Якутии, государственный советник республики Михаил Николаев в прошлом месяце стал держателем Карты жителя Якутии. Он поделился своим мнением об этом социальном карточном продукте.

Проект "Карта жителя Якутии" реализуется в рамках Концепции единого цифрового сервиса для жителей Якутии, которая разработана по поручению председателя правительства региона Андрея Тарасенко в 2020 году.

Проект призван упростить доступ граждан к государственным услугам и городским сервисам, позволяет отказаться от предоставления бумажных документов владельцам с льготным статусом.

Именная платежная карта предназначена для всех жителей республики с 14 лет и предоставляет возможность пользоваться целой системой скидок и бонусов в учреждениях культуры и спорта, аптеках, магазинах-партнерах проекта, а также оплачивать проезд в автобусе со скидкой, как по транспортной карте или социальному проездному.

Михаил Николаев отметил сочетание банковских сервисов и нефинансовых услуг, которые можно получить по карте "Моя Якутия".

"Алмазэргиэнбанк создал весьма полезный, многофункциональный продукт для всех жителей Якутии. У карты "Моя Якутия" широкий функционал, она приносит много пользы в повседневной жизни, сочетает в себе банковскую, скидочную и транспортную карты. Карта жителя Якутии должна быть у каждого якутянина: ее функционал будет только расширяться, планы у проекта амбициозные, перспективы большие", — сказал Михаил Николаев.

Карта жителя выпускается и обслуживается республиканским банком полностью бесплатно для своего держателя. Оформить карту может любой житель Якутии с пропиской или регистрацией с 14 лет на card.sakha.gov.ru и на сайте АЭБ albank.ru, а также в офисах банка и центрах "Мои документы".

Служба по связям с общественностью АКБ "Алмазэргиэнбанк" АО.

Акция "Добрые будки для животных без владельцев"

Департамент ветеринарии Республики Саха (Якутия) запускает региональный социальный проект "Добрые будки для животных без владельцев" во исполнение перечня персональных поручений Главы Республики Саха (Якутия). Акция пройдет в течение 2022 года на территории всей республики в целях привлечения внимания населения к вопросам ответственного отношения к животным, в том числе к проблемам животных без владельцев.

На территории нашей республики приюты и пункты передержки животных без владельцев находятся в Алданском, Аллайхском, Амгинском, Анабарском, Вилюйском, Жиганском, Ленском, Мирнинском, Намском, Нерюнгинском, Нюрбинском, Олекминском, Сунтарском, Таттинском, Усть-Алданском, Хангаласском, Чурапчинском районах и в г. Якутске.

Будка необходима собакам, чтобы отдыхать, прятаться от непогоды, солнца и согреться зимой. Для участия в акции необходимо построить, сделать, купить будку для собак и передать приютам и пунктам передержки животных без владельцев.

Участие в акции добровольное, ограниченный по количеству будок нет, приют или пункт передержки животных без владельцев выбираете на свое усмотрение. Желательно собаку изготовить из дерева, так как в летнюю жару в ней сохраняется прохлада, а зимой — тепло, а также крышу сделать односторонней без уклона, чтобы собака могла на ней лежать. Примерные размеры: высота 80 см, ширина 60 см, длина (глубина) 100 см.

При возникновении вопросов об участии в акции можно обращаться в управление ветеринарии на местах и к госинспекторам Территориальных подразделений Департамента ветеринарии РС (Я). Вопросы и предложения направлять на электронную почту gvn2008@mail.ru с пометкой "Добрые будки".

Приглашаем всех неравнодушных граждан принять активное участие в социальном проекте "Добрые будки для животных без владельцев" и внести свой вклад в решение проблемы с животными без владельцев.

Департамент ветеринарии РС (Я).

— Прокуратура сообщает —

Обязали ликвидировать несанкционированные свалки

Прокуратурой Нюрбинского района подведены итоги проверки по факту расположения несанкционированных свалок на территории МО "Город Нюрба".

Так, проверкой вскрыты нарушения законодательства об охране окружающей среды, а именно что администрацией МО "Город Нюрба" не предприняты своевременные и достаточные меры по ликвидации 2-х несанкционированных свалок твердых коммунальных отходов.

Проверкой установлено, что в лесном массиве севернее 448 м. от автодороги Нюрба - Нюрбачан выявлена несанкционированная свалка ТКО (твердых коммунальных отходов), преимущественно состоящая из скопления твердых коммунальных отходов.

Также на территории микрорайона Дальний Убойан г. Нюрба, на левом берегу реки

Вилюй выявлена несанкционированная свалка, преимущественно состоящая из кузовов автомобилей и строительного мусора.

В целях устранения выявленных нарушений прокуратурой района в суд направлено исковое заявление в интересах жителей МО "Город Нюрба" об обязанности администрации органа местного самоуправления ликвидировать несанкционированные свалки.

По результатам рассмотрения гражданского дела, исковые требования прокурора района удовлетворены в полном объеме, на администрацию МО "Город Нюрба" возложена обязанность ликвидировать несанкционированные свалки, в течение 6 месяцев. Решение суда не вступило в законную силу.

Прокурор района А.В. СЛЕПЦОВ.

— Пожароопасный сезон —

Уважаемые жители и гости Нюрбинского района!

С каждым годом со сходом снежного покрова начинаются лесные пожары, которые уничтожают сотни гектаров леса.

Самым широко распространенным врагом лесов во все времена является огонь.

Наступает сезон охоты и отдыха на природе. Население все массово начинает выходить на природу, и в связи с этим пожароопасность в лесу из года в год только увеличивается. В основном причинами возникновения пожара - это неосторожное обращение с огнем (беспечность туристов, охотников, не затушенные спички, костры, окурки т.д.)

Для недопущения пожара следует помнить, что запрещено разводить костры в лесу.

Соблюдение таких профилактических мер значительно уменьшает опасность воз-

никновения лесных пожаров.

Нарушение правил пожарной безопасности в лесах - влечет наложение административного штрафа до пятидесяти тысяч рублей на граждан и до одного миллиона рублей на юридических лиц.

Кроме того, за уничтожение или повреждение лесных насаждений и иных насаждений в результате неосторожного обращения с огнем или иными источниками повышенной опасности грозит уголовная ответственность.

Просим строго соблюдать ПРАВИЛА ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ!

Начальник ОМВД России по Нюрбинскому району, полковник полиции Г.И. ПАВЛОВ.

— ГИМС предупреждает —

Во время ледохода и до открытия навигации выход маломерных судов запрещен

Вилюйское отделение Центра ГИМС Главного управления МЧС России по Республике Саха (Якутия) предупреждает, что в период ледохода и до официального открытия навигации выход маломерных судов на водные объекты запрещен!

В связи с периодом прохождения паводковых вод и сезона охоты на водоплавающую дичь, возрастает риск происшествий на водных объектах, связанных с выходом маломерных судов, используемых в некоммерческих целях до начала официального навигационного периода.

С целью предотвращения происшествий на воде, пропаганды правил безопасного поведения на водных объектах и недопущения эксплуатации маломерных судов до официального открытия навигации, инспекторами ГИМС регулярно проводятся рейды, патрулирования и мониторинг водных объектов.

ГИМС рекомендует воздержаться от выезда на водные объекты в период прохождения ледохода и напоминает, что до полного очищения водных объектов ото льда, окончания ледохода и официального открытия навигации выход маломерных судов на водные объекты запрещен!

Как только проходит основная масса льда, водители маломерных судов, пренебрегающие правилами безопасности и здравому смыслу, начинают спускать свои лодки на воду, подвергая себя смертельной опасности. Необходимо знать, что в период прохождения ледохода река таит в себе немало опасностей. Казалось бы, в тихой и спокойной глади воды не всегда можно разглядеть коряги и бревна,

плывущие по течению. Опасность представляют движение льдин и больших ледяных полей, а также ледовые заторы, которые под воздействием повышенной скорости течения воды сметаю все на своем пути. Маломерные суда могут быть зажаты во льдах, получить повреждение корпуса и затонуть. Особенно опасно выходить на маломерных судах в темное время суток в этот период, так как ночью снижается уровень освещенности, возрастает порог контрастной чувствительности глаз, уменьшается дальность видимости объектов и не различаются их цвета, падает острота зрения.

В соответствии со статьей 11.8 КоАП РФ "Нарушение правил эксплуатации судов" в случае выхода маломерных судов на водные объекты до начала навигации судоводители будут нести административную ответственность с наложением административного штрафа в размере от пяти тысяч до десяти тысяч рублей.

Стоит отметить, что весенний паводок представляет большую опасность для несовершеннолетних. Дети, оставаясь без присмотра родителей и старших, не знают мер безопасности, так как чувство опасности у ребенка слабее любопытства, зачастую они играют на обрывистых берегах, а иногда катаются на льдинах водоема. Оторванная льдина, холодная вода, быстрое течение - все это грозит гибелью, если не соблюдать в это время элементарные правила нахождения у водоемов.

Вилюйское отделение Центра ГИМС ГУ МЧС России по РС (Я).

— ГИБДД предупреждает —

Не доверяйте детям транспортное средство

В Нюрбинском районе 14.05.2022 года около 4-х часов дня возле д.99 по ул. Ст.Васильева г.Нюрба произошло ДТП, где различные травмы получил несовершеннолетний водитель мото-транспорта.

Предварительно установлено, что 14 мая около 16 часов дня, возле дома №99 по улице Ст. Васильева г. Нюрба Нюрбинского района РС (Я), несовершеннолетний водитель 16 лет, управляя мотоциклом марки "Racer", двигаясь по ул. Ст. Васильева при обгоне выйдя на встречную полосу движения совершил столкновение с автомашиной марки "Тойота Вит" под управлением водителя 1982 г., которая двигаясь по улице Ст. Васильева поворачивала во двор д.99 улицы Ст. Васильева.

В момент ДТП несовершеннолетний был в мотошлеме.

В результате ДТП 16-летний водитель мотоцикла был госпитализирован в хирургическое отделение Нюрбинского ЦРБ РС(Я) с закрытыми переломами правой ключицы и костей правого предплечья.

В отношении несовершеннолетнего составлен протокол по ч.1 ст.12.7 КоАП РФ (управление транспортным средством не имея права управления) дело направлено в КДН и ЗП по Нюрбинскому району

В отношении законного представителя

составлен протокол по ч.3 ст.12.7 КоАП РФ (Передача управления транспортным средством лицу, заведомо не имеющему права управления транспортным средством), наложено административное взыскание в виде штрафа в размере 30000 рублей.

Уважаемые родители, не доверяйте своим детям управление транспортным средством.

Право управления мопедом, мотоциклом, автомобилем подросток может получить по достижении им 18 летнего возраста, и то после сдачи экзаменов в ГИБДД и получения им водительского удостоверения соответствующей категории. Вручая ребенку велосипед, мотоцикл, мопед вы учите с ним Правила дорожного движения, не оставляйте своих детей без присмотра и не показывайте им такой пример поведения на дороге, который может привести к необратимым последствиям.

Уважаемые участники дорожного движения!

Будьте взаимовежливы на дороге ведь только взаимное уважение друг к другу и строгое соблюдение правил дорожного движения могут уберечь вас и ваших близких от печальных последствий. Берегите себя и окружающих.

ГИБДД Нюрбинского улуса.

— Кэриэстэбил —

Суохтуурбут-ахтарбыт ааспат

Бииргэ төрөөбүт убайбытын сый-хонук аастар да ахтарбыт-суохтуурбут ааһан, араһан биэрбэт. Кини биһигиттэн барбыта сайынгы Ньукулунгна биир сыла туолар...

Нэһилиэк олобуттан туора турбат, кини кыһалбатын араас таһымнаах мунньахтарга баар кырдыгы этэртэн чабыйбакка аһаастык туруорсар, ядернай тэбиилэри боруобалаһынтан сылтаан экология болпуруоһун инники күөнгэ таһаарар, диринг билиилээх-көрүүлээх нэһилиэк түс-бас, тутаах кинитин - Иванов Алексей Николаевич, нэһилиэкпит улахан сүтүгүн Нюрба улуунун салалтата, Ил Түмэнгэ дьокутааппыт, "Айар" НКК салайааччылар, нэһилиэгин олохтоохторо, араас сиртэн аймахтара-уруулар олус хомойо суохтаатыбыт.

Алексей Николаевич барасан үчүгэй эрэ айдыбулу хаалларда диһлэр кинилэр. Кини курдук дойдутун таптыыр, нэһилиэгин олобор кыһаллар, талааннаах, бэринилээх, эппитинэстээх кини абыйах буолуо. Алексей Николаевич олобор, үлээбит үлээригэр - хонуу биригээдэтин биригээдиэр, Мэнгэдэк нэһилиэгин даһалтатын баһылыгын солбууааччыта, олох-дьаһах хаһайыстыбатын маастара, үрдүк ситиһилэрдээх

буолан - СӨ культууратын туйгуна, Мэнгэдэк нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооһо, "Ытык саас" бэлиэ хаһайына, олох-дьаһах хаһайыстыбатын үтөөлөөх үлэһит, тыа хаһайыстыбатын, үлэ бэтэрээннэрэ, Мэнгэдэктээби норуот тыйаатырын сүрүн артыыһа, инники күөнгэ сылдьар улуус, нэһилиэк общественнига, алгысчыт, тамада, комментатор.

Кини быһытынан хохуун үлэһит, күүстээх санаалаах, эйбэс-сайаас, ыалдьытымсах, оһону кытары оһо, дыахтары кытары дыахтар, кырдыабын кытары кырдыаһас. Кини кини кизэ кэрэмээһэ. Тапталлаах "Уус күөл" алаһыгар аймахтарынан оттоон, ойуу-

ругар оттунар маһын мастан, сылыгыны үөрүнэн көрөн, тыатыгар, күөлүгэр астына бултаан-алтаан, аны сахалынууччалыы ырыата-тойуга, муһура биллибэт кэпсээнэ-ипсээнэ, барыны бары билэрэ-көрөрө...

Барытыгар - нэһилиэгиттэн саҕалаан дойдун политика тыгар тийэ бэйэтэ туһунан көрүүлэрдээбэ, ураты санаалардааба. Кини ыйыылара, олобу көрүүтэ кинини толкуйдаталара, өйө-санаата көмөлөөбө. Дьонуннаах кизэн толкуйа, үтүбэ-кэрэбэ тардыстыта, патриоттуу өйө-санаата, сахалы сирэ-майгыта ханна бабарар, кимизэ бабарар, ханна бабарар бастын холобурун буолаллар.

Бу сый тухары төһөлөөх элбэхтик убайбыт баара буоллар... төһө эрэ үтүө алгыһын аһыа этэй, төһө эрэ бу мунньаха этиэ-тыһына этэй, төһө эрэ бу тэрээһингэ тэрийэн дьону кытары кэпсэтиэ этэй, төһө эрэ ырыатынан-тойугунан, үнкүүтүнэн-бититиинэн дьону үөрдүө, көбүлө этэй... дии санаабыппыт буолуой!?

Убайбытын олус суохтуубут.

Бииргэ төрөөбүттэрэ. Хатыгы (Нюрба), Нөмүгү (Хангалас), Дьокуускай, Томтор (Өймөкөөн).

Предприятие продает следующие объекты по Республике Саха (Якутия)

- п. Депутатский: Здание - 626,58 кв.м., Гараж - 31,70 кв.м.
  - п. Мирный: 3 этаж 3-этажного здания по Ленина, 5 - 497 кв.м.
  - п. Чульман: Здание по Титова, 7 - 724 кв.м.
  - п. Серебряный Бор: 2 этаж 2-этажного здания дома 34 - 489 кв.м.
  - с. Теплый Ключ: База по ул.Дружбы, 31 - 6 объектов, 2387 кв.м.
  - г. Усть-Нера: Здание Сахателеком - 2 260 кв.м.
  - п. Солнечный: Помещение по Строителей, 11 - 39 кв.м.
- Сдается помещение с отдельным входом в центре г.Нерюнгри: Площадь - 58 кв.м., 1 этаж.
- Так же сдаются помещения в аренду: Вилюйск, Ленск, Покровск, Тикси, Депутатский, Жиганск, Зырянка, Нюрба, Олекминск, Сангар, Светлый, Сер.Бор.

Контактный телефон: (4112) 40-70-32, 8-924-870-50-39.

— Кэриэстэбил —

Баарыгар эппэтэх махтаалбыт

Тапталлаах кэргэним, ийэбит, эбээбит Ньурба оройуонун Күндээдэ нэһилиэгин олохтообу ОБУЛАХОВА (САВВИНОВА) Наталья Петровна бу дьыл ыам ыйын 15 күнүгэр орто дойдун олохтоотун барыта 40 хонугун туолла.

Ойор-тэбэр оҕо сааһа Аранастаахха ааһан, олохтоотун-үөрэммит "Бэс Дьэтин" наһаа истинник саньыра-ахтара. Улахан кылаастарга Күндээдэ үөрэнэр кэмигэр спорка оскуола спорнайын чилиэнэ буолан хайыһар, баскетбол күрээтэр Ньурба киирэн кыттар этибит диир кэпсир.

Ийэтэ Ксения Степановна соботох кыһым диир ачаалаппакка, сөпкө иитэн-такайан оскуоланы бүтэрэргин барыны-бары сатыыр, олохтоотору бэлэмнээх буолбутум диир ийэтин куруук астына-махтана ахтааччы.

Оскуоланы 1983 сыллаахха бүтэрэн Ленинград куоракка үөрэххэ киирэн 2 сыл үөрэнэн, климатын тулуйбакка Дьокуускай куоракка көһөн кэлэн, 1989 сыллаахха СГУ "Филолог-преподаватель русского языка и литературы" идэтин баһылаабыта. 1988 сыллаахха Обулахов Данил Николаевичка кэргэн тахсар. Биэр сыл Үөһэ Бүлүү Кырыкыйыгар, икки сыл Ньурба Малдыбарыгар, онтон Күндээдэтигэр кэлэн учуутал быһыытынан үлэтин саҕалыыр.

Учутал үлэтигэр сыналанан "Үрдүкү категориялаах учуутал", "Саха Сириин үөрэтиринин туйгуна" буолар. Кэлинги сылларга үөрэх чааһыгар дириэктэри солбууааччынан үрдүк таһаарылаах-

тык үлэлээбит. Элбэх оҕуо научнай-практической конференцияларга, олимпиадаларга кытыннан, оройуонна бастаан өрөспүүбүлүкэ таһымыгар кытыннан сүүрбүтэ-көппүтэ, түбүгүрбүтэ. Санганы-сонуну олус түргэнник ылынара, онон компьютеры, интэриниэт ситимигэр киирини, үлэтири ким хайа иннинэ баһылаабыта. Онон да буолуо быйылга диэри ЕГЭ, ОГЭ кэмнэригэр куруук эппитинэстээх кини буолара.

2000 сыллаахха олохтон иккитээн онгостон миигинниин (Иудин Виссарион Семеновичтын) ыал буолбуттук. 2020 сыл 1 маайыгар манньк диир суруйбута баар эбит:

"А у нас - фарфоровая свадьба - с двадцатой годовщиной нашей совместной жизни. Эти двадцать лет мы жили в счастье и благополучии, мире и понимании, уважении и любви. Конечно, были и недопонимания, обиды, ссоры, не все же идеально, но это только укрепило наши отношения. И в этот день хочу пожелать нам: пусть в нашем доме всегда будет праздник, пусть его не покидают уют, достаток и веселье. Долгих нам совместных лет, наполненных искренностью, здоровьем и удачей!"

Наһаа сэргэхтик суруйар талааннааба. Кизэ кулуупка кэнсиэр көрөн баран, бассаапка уустан-уруунаан ким кыттыбытын барыларын, ханнык нүөмөрүнэн тахсан ыллаабытын-туойбутун кэмментээрийдэн, суруйан ыттабына атын сиргэ олохтор биэр дойдутаахтарбыт, кэнсиэргэ сылдыһаах олохтоохтор, олох илэ көрөн олохтор курдук суруйбуккун диир сырыы айы хайгытылар. Нэһилиэк, оскуола ыттар тэрэһиннэригэр солбуйуллубат конференсы.

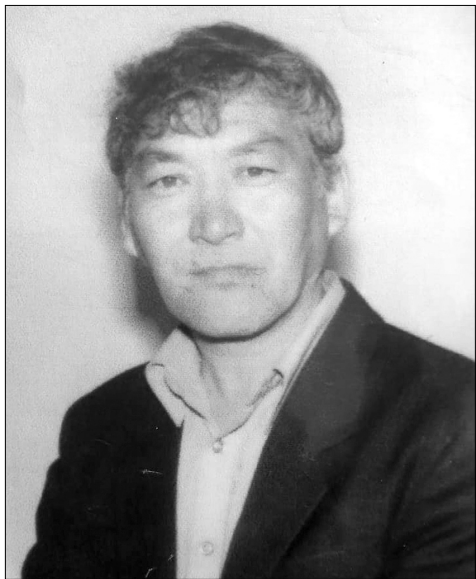
Күндү киһибит наһаа үөрүннээн майгылааба, бултаан-алтаан кэллэххэ олох үөрэ-көтө көрсөрө, арыйах-элбэх бултуу диибэккэ. Куһу үргүрүтүргэнэ, балыгы хатырыктаан, астаан бүтүрүрүтүргэнэ, аһааһа аһааһа буолуохтаах. Аны асчыта, бырааһынньыктарга астыр бисквиттин халхалын туордун өтөр-наар умнубат буолуохтаахпыт. Оҕуруотун аһа наһаа үүнэрэ, аспыта барыта астана. Биэр саамай таптыыр дьарыга - сир астааһына. Хаптаҕастан саҕалаан сугун, дьэдьэн, моонньоҕон, ыт тинилэбэ, отоннуу дүөгөлэрин батыһыннан барара. Кэлинги сылларга төлөппүнүгэр карта киллэртэргэн, онтун баһылаан дьэ өссө сылдыһаахпыт диибит, ханна баарый өлөр өлүү дэҕиз тыныраба олус кыгас кэмгэ ыарытыннан илдьэ барда. Тапталлаах киһибит ситэ олохтоох олохтон оҕолоро, сиэннэрэ салгыахтара диир эрэнэбит.

Бу ыархан кэмнэригэр күүс-көмө, субэама буолбут саамай чугас дүөгөтигэр Саввинова Надежда Семеновна, үөрэнпит оҕутар анестезиолог Петрова Елена Владимировна, Ньурба оройуонун үөрэтирин управлениетыгар (салайааччы Аргунова А.П.) оройуон завучтарын түмсүүтүгэр, Күндээдэ орто оскуолатын кэлэктиибитигэр (салайааччы Васильева Т.С.), түөлбөбит олохтоохторугар, ыалларбытыгар, дүөгөлэригэр, кылааһын оҕолоругар, аймактарытыгар, таабырстарытыгар барба махтаалбытын этэбит. Күндү киһибитин олуһун диир ахтабыт, суохтаагыбыт.

Эн эйбэс мичээргин, кэрэ мөссүөнгүн биһиги куруук баарбыт тухары ахта-сананы сылдыһаахпыт.

Кэргэнэ, уолаттара, кийинитэ, сиэннэрэ.

Үтүө өйдөбүл буолан хаалыа

Ыам ыйын 21 күнүгэр тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Хангала олохтообу, педагогической үлэ бэтэрээнэ, СӨ үөрэтиринин туйгуна РОЖИН Иннокентий Герасимович уһундук ыалдыан күн сириттэн күрэммитэ 1 сыла буолар.

Аҕабыт 1958 сыллаахха эһитини 7 күнүгэр Сунтаар Элгээтигэр төрөөбүтэ. Оҕо сааһа Намна ааспыт. Үөрэххэ тардыһылаах үчүгэй этэ, өрөспүүбүлүкэтээҥи физмат оскуоланы бүтэрбитэ. 1977-1979 с. дойдутугар ытык эһитин төлөөн кэлбитэ. Кэлээт СГУ саха салаатыгар киирбитэ. Үөрэнэ сылдьан ийэбитин көрсөн ыал буолбуттара. Оҕолордонон кэтэхтэн үөрэххэ көспүтэ. "Таркаайы" сопхуоска Кириэпкэ фермаҕа үлэлээбитэ.

1988 с. педагогической үлэтин Кириэп оскуолатыгар, 1989 сылтан Хангала оскуолатыгар саҕалаабыта. Талан ылыт идэтин баһылаан таһаарылаахтык үлэлээн үчүгэй түмүктэрэммитэ. Элбэх үөрэнпит оҕолору учуутал, суруналыыс, телевидение үлэһитэ буоллулар.

2011 с. ыалдын үлэтигэр тохтообута. Аҕабыт оҕолуу үөрүннээн майгылаба. Киһини өйдүүр буолуохтуттан кинигэ, сурунаал туурудаах, телевизоры көрөр аҕай этэ. Өлүөр эрдэбинэ хаппыста, балык исхэ тууһаан, кэммитэн кэмигэр эти араастаан астаан дьонун күндүлүүр.

2017 с. кыһа суох буолуотуттан оҕотун сүтүктээн-айманан доруобуйата мөлтөөн барбыта. Олорбут Кириэбин, таабырстарын, Хангалаһын олус таптыра, иккис дойдун онгостубута. Суон дурдагытын, халын хаххабытын суохтуубут аҕай. Күндү киһибит сырдык мөссүөнэ барыбыт сүрүбэр үтүө өйдөбүл буолан үйэ-саас тухары хаалыа.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Table with multiple columns containing obituary notices for various individuals, including names, dates, and family members.

Генеральная директор Стручкова Н.М. Кылаабынай редактор Дорофеева Л.К.

Хаһыат Саха сиригэр сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральнай судууспатын Управлениетыгар (Роскомнадзор) 03.06.2020 с. регистрацияланна.

ПИ № ТУ 14-00551

Тэрийэччилэр: Саха Республикатын Правительствота, Саха Республикатын "Сахабэчээт" Государственной автономнай тэрилтэтэ. Таһаарааччы: СР "Сахабэчээт" ГАУ

Таһаарааччы аадырыһа: 677000 Дьокуускай к. Орджоникидзе уул. 31. Тел. 8-4112-343917, e-mail: sakhabecheat@mail.ru Редакция, типография аадырыһа: 678450 Ньурба к. Ленин уул., 37.

Телефона: Кылаабынай редактор, компьютернай отдел - 2-33-32. e-mail: redakcia06@mail.ru

Хаһыат чэппиэргэ тахсар. Тыл: сахалыы, нууччалыы

Индекс: ПИ 988 Тираж 703. Объем - 12 стр. формата А3. Сыаната - 30 солк. 18.05.2022 с.

